

Møte onsdag den 19. mars 2014 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 52):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth vil fremsette et representantforslag.

Ketil Kjenseth (V) [10:00:51]: Jeg har gleden av å framsette et representantforslag på vegne av Terje Breivik, Pål Farstad, Trine Skei Grande og meg selv om etablering av en helsemyggordning.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:16]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Første hovedspørsmål er fra representanten Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A) [10:01:54]: Det er en styrke ved Norge at vi er bedre til å skape verdier og bedre til å fordele verdiene på en rettferdig måte enn de fleste andre land. Det er ingen selvfølge at det er slik. Spesielt land med høye inntekter opplever veldig ofte store inntektsforskjeller. En grunn til at det er jevnere inntektsfordeling i Norge enn i mange andre land, er at vi har sterke fagforeninger og et system for lønnsfastsettelse som sikrer en rimelig fordeling av inntekter mellom eiere av bedrifter og ansatte i bedriftene.

De senere årene har inntektene til både de ansatte og eierne økt godt. Det er et uttrykk for at det gjennomgående går godt i norske bedrifter – selvfølgelig ikke i alle, noen går dårlig, noen går bra, men hovedbildet er at det er god inntjening. Det er derfor det har vært mulig å ha økning i både lønnsinntekter og eierinntekter samtidig. Inntektene til eierne og de ansatte har vokst om lag i takt – kaka har blitt større, og kaka har blitt fordelt på samme måte som vi har gjort gjennom mange tiår her i landet.

Dette har statsministeren greid å gjøre til et stort problem. Hun mener at lønningene er for store i forhold til verdiskapingen i forhold til produktiviteten, og hun har valgt å kalle dette et av de farligste gap en nasjon kan stå overfor. Hun og finansministeren har med stor innlevelse lagt fram grafer for å vise hvor farlig dette gapet er. Det er

bare én måte å redusere dette gapet på, og det er å redusere lønningenes andel av verdiskapingen, dvs. økte lønninger til eiere på bekostning av lønningene til ansatte. Det vil føre til økte forskjeller, det vil bryte med det norske systemet for lønnsdannelse, og det vil føre til en mer urettferdig fordeling.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Mener hun fortsatt at lønningenes andel av verdiskapingen er et uttrykk for et av de farligst gap en nasjon kan stå overfor?

Statsminister Erna Solberg [10:04:12]: Jeg vil tro at nettopp representanten Stoltenberg ville være glad når også andre politikere – med innlevelse – viste frem grafer.

Når jeg mener at dette er et av de farligste gapene vi står overfor, er det fordi grafen er symbolet på oljeavhengigheten til Norge. Bakgrunnen for at vi har kunnet ha en økt lønnsvekst i forhold til produktivitetsutviklingen i noen år, er høye priser på en del av de varene vi selger. Det er først og fremst oljerelaterte produkter.

Det betyr at vi har bundet lønnsnivået vårt opp til at vi fortsatt skal få ekstraordinært mer betalt enn det vi tidligere har fått for varene våre. Det er ikke fordi vi har produsert mer. Det sa også sentralbanksjefen i sin tale i 2013, at hoveddelen av den veksten vi ser, er på grunn av høyere priser. Derfor viser også grafen sårbarheten til det norske samfunnet. For i det øyeblikket vi kan risikere at prisene blir lavere, er fundamentet for den lønnsveksten, den velferdsutviklingen og den tryggheten norske arbeidstakere har hatt de siste årene, blitt svekket. På noen områder ser vi det, f.eks. innenfor deler av metallindustrien var det i årene 2005–2007 høy prisstigning. Det ga mer betalt, vi økte kapasiteten på verdensbasis, vi fikk gode priser, og lønnsutviklingen var selvfølgelig i tråd med det. Det som har skjedd etterpå, er faktisk at prisene på de varene har flatet ut.

Det jeg mener er ganske viktig, er at vi nå har en diskusjon om hvordan vi sørger for at vårt samfunn er robust i årene fremover. Da kan vi ikke ha en lønnsutvikling og en produktivitetsutvikling som ikke lenger henger sammen. På lang sikt må vi faktisk sørge for at det henger sammen.

Jens Stoltenberg (A) [10:06:16]: For det første gleder det meg veldig at også andre politikere bruker grafer. Jeg hadde blitt enda mer glad hvis det hadde vært mine grafer de brukte, og jeg hadde blitt enda mer glad hvis de grafene som ble brukt, faktisk tok opp reelle problemer. Når man gang på gang i foredrag etter foredrag fra både finansminister og statsminister legger fram en graf som viser at lønningene er for store i forhold til verdiskapingen i landet, og sier at det er et av de farligste gap en nasjon kan stå overfor, er sannheten at lønningenes andel av den samlede verdiskapingen er omtrent nøyaktig den samme i dag som for fem, ti, tjue, tretti og førti år siden. Vi baker en større kake og deler den på samme måte som før. Det å si at den fordelingen vi har i Norge i dag, er et uttrykk for et farlig gap, er et uttrykk for at man ønsker en annen fordeling – mer til eierne og mindre til de ansatte. Det er jeg en sterk motstander av.

Så er jeg selvsagt tilhenger av mer produktivitet og økt

verdiskaping, men det å bake en kake er noe annet enn å fordele den rettferdig, og vi ønsker begge deler: stor kake og rettferdig fordeling.

Statsminister Erna Solberg [10:07:24]: Hvis Stoltenberg hadde lyttet til det jeg sa, ville kanskje ikke bildet hans om at vi baker en større kake, vært riktig. Vi får bedre pris for kaken, men vi har ikke nødvendigvis bakt den større. Det er det som er utviklingen når vi ikke har god nok produktivitet i et land. Da er det ikke sikkert at vi får samme prisen for kaken i årene fremover, og da har vi gjort samfunnet vårt mer sårbart.

Denne erkjennelsen hadde Stoltenbergs finansminister da vi diskuterte spørsmålet om en produktivitetskomisjon etter et forslag jeg fremmet her i 2013. Da sa Sigbjørn Johnsen:

«Det er viktig at vi for å bære et høyt lønnsnivå over tid også har en produktivitet som gjør at vi kan bære et høyere lønnsnivå enn andre.»

Det er det vi sier: Skal vi berge tryggheten til jobbene, og skal vi berge det høye lønnsnivået, må vi løfte produktiviteten også i de årene hvor vi faktisk til og med kanskje har lavere priser på noen av varene. Da må vi ha bakt kaken større, ikke bare få bedre betalt for den, for det er vi ikke garantert at vi får.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marianne Marthinsen.

Marianne Marthinsen (A) [10:08:41]: Den gode lønnsomheten i norske bedrifter gir uttrykk for flere ting – vi er produktive, men det har også vært en formidabel utvikling i bytteforholdet mot utlandet. Og når vi har fått en bedre pris på kaka, som statsministeren uttrykker det, er det selvfølgelig helt riktig. Men lønningenes andel er den samme, den har vært konstant gjennom flere tiår. Det statsministeren har gjort, er selv å invitere til en diskusjon om fordelingen av kaka. Det hun i realiteten har sagt, er at de ansatte får en for stor del av gevinsten ved at det er stor lønnsomhet i norske bedrifter.

Dette såkalte produktivitetsgapet blir ikke mindre av at kaka blir større eller får en høyere pris. Da må man faktisk endre fordelingen av kakestykkene, sånn at eierne av bedriftene får mer og de ansatte får mindre.

Når statsministeren har karakterisert dette gapet som et av de farligste gapene en nasjon kan stå overfor, antar jeg at det er fordi hun har tenkt å gjøre noe med det. Kan statsministeren bekrefte at det betyr at lønnstakernes andel av de verdiene som skapes, må ned?

Statsminister Erna Solberg [10:09:50]: Jeg er litt forbauset over at man tilsynelatende ikke lytter til det som er svaret. Det er altså prisen som først og fremst har gjort at vi i dag kan leve med et gap som er større, det er sårbarheten i norsk økonomi fremover. Vi har en jobb å gjøre for å tette dette gapet – ikke ved å kutte lønninger, men ved å løfte produktivetsveksten i årene fremover, for vi tror ikke at vi kommer til å være like heldige som vi har vært, med høye priser. Jeg mener at

jobbene i Norge må være sikre, gjennom at vi vet at de er produktive, og at vi kan stille opp i konkurranse med andre – ikke at vi har en laissezfaireholdning, som jeg er litt forbauset over at Arbeiderpartiet er representanten for og tror at vi skal være lykkelige hvert eneste år fremover, med høy oljepris og høy betaling for varene våre.

Vi tror at politikk virker. Derfor er det slik at vi har en politikk som er kjernen i det programmet vi kaller konkurransekraft for Norge, kjernen i å sørge for forskning og utvikling, sørge for å modernisere Norge, sørge for at vi bygger veiene bedre, sørge for at skattesystemet vårt er vekstfremmende, for å sikre både lønninger og vekstevnen i Norge. Dermed løfter vi produktiviteten, og det er viktig, for på lang sikt, som Sigbjørn Johnsen sa, henger disse tingene sammen.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:11:12]: Det var mye snakk om grafer. Jeg skal ikke be statsministeren komme med en graf over sannsynligheten for at Jens Stoltenberg blir NATOs neste generalsekretær, men jeg opplever at dette først og fremst er en kamp om ettermålet til den forrige statsministeren – og vel så mye det som egentlig å korrigere feil hos den nye.

Men ett spørsmål knyttet til produktivitet. Regjeringen har satt ned en egen kommisjon for produktivitet. Det gjelder hvordan det skal harmoneres godt med et inkluderende arbeidsliv. Vi har akkurat fått vedtatt en ny IA-avtale, som jo viser at antall funksjonshemmede i arbeid under den forrige regjering gikk ned, og at målet nå er å få flere i arbeid. Mitt spørsmål er: Hvordan vil statsministeren sørge for at man ikke bare ensidig tenker produktivitet, men også tenker at vi skal inkludere alle, og at ikke produktivitet går ut over det målet?

Statsminister Erna Solberg [10:12:21]: Jeg mener at representanten Syversen har helt rett i at det er viktig å si at det ikke bare er produktivitet som er viktig. En av de tingene som SSBs Økonomisk utsyn slår fast, er at det er like viktig å passe på den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. På noen områder vil produktiviteten i vårt samfunn kunne bli lavere av at vi har hatt et mer inkluderende samfunn, men den samfunnsøkonomiske lønnsomheten vil være bedre på grunn av det. Men det vi gjør, må være bevisst. Det er derfor vi har nedsatt en produktivitetskomisjon, slik at vi har et bevisst forhold til det. I den forrige perioden, den perioden vi har bak oss, hadde vi ikke nådd målene våre for å inkludere flere funksjonshemmede i arbeidslivet, samtidig som vi hadde lavere produktivitet. Så det er viktig at vi har et bevisst forhold til det, og vi må være bevisst det å ha spørsmål og diskusjoner om hvordan vi skal løfte produktiviteten. Noen forhold kan dreie seg om ting vi ikke kan endre, andre ting dreier seg om at politikken skal stimulere f.eks. til kompetanse og sørge for at vi løfter forskning og utvikling og andre tiltak som bidrar til dette.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:13:33]: Noe av suksessen i det norske samfunnet er at vi har hatt små økonomiske forskjeller, og når vi har hatt økonomisk vekst, har mange hatt økonomisk vekst, og det gjør at det har blitt verdiskaping rundt omkring i hele landet. Men når jeg har lest de artiklene som har stått om det berømmelige gapet, som Erna Solberg har kalt det, får man inntrykk av at statsministeren ser det som et problem at lønnstakernes andel av verdiskapingen er for høy.

Mitt enkle spørsmål til statsministeren er: Ser statsministeren det som et problem at mange får tatt del i denne verdiskapingen, som har vært høy i Norge de siste årene?

Statsminister Erna Solberg [10:14:17]: Jeg ser det ikke som noe problem at folk har god lønn. Jeg unner folk å ha god lønn, og jeg unner dem på lang sikt å ha god lønn og også en trygg jobb, og det er det denne diskusjonen dreier seg om. Vi skal sørge for at vi også har et trygt fundament for jobbene fremover, slik at folk kan være sikre på å ha god lønn i fremtiden.

Det viktigste vi har oppnådd de siste årene – hvis vi tar de siste 40 årene – tror jeg er at vi har hatt en god vekst. Vår økonomi har økt betydelig f.eks. siden 1971, med 2,5 pst. årlig i snitt. 0,5 pst. av det har vært fordi flere folk har vært i arbeid, og det har vært flere timeverk. 2 pst. av det tilskrives produktivitetsutviklingen. Det viser kjernen i det.

Den perspektivmeldingen som den forrige regjeringen la frem, forutsetter en produktivitetsøkning på en linje som ligger over det de selv leverte i løpet av de åtte årene de satt. Hvis ikke har vi faktisk ikke den velferdsutviklingen den forrige regjeringen la opp til. Vi er opptatt av å løfte produktivitetsutviklingen.

Presidenten: Terje Breivik – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:15:35]: Grafane og debatten illustrerer veldig godt to av dei største utfordringane me står overfor: kostnadsnivået og todelinga av økonomien.

Hovudsvaret på det er at skal Noreg ta vare på verdiskaping og leggja grunnlaget for ei framtidig velferd, har me ikkje noko anna val enn heile tida å ha kunnskap og teknologiutvikling i verdsklasse. Så langt meir interessant å debattera enn kor farleg grafen er eller ikkje, er kva me i denne salen kan gjera for at Noreg skal ha innovasjonsevne som står i forhold til det løns- og kostnadsnivået me har i landet.

Statsminister Erna Solberg [10:16:19]: Jeg er helt enig i at denne grafen viser noen av de utfordringene som også avspeiler seg i todelingen.

Så har jeg lyst til å si at jeg tror ikke i dagens situasjon at en todeling av økonomien er et så godt bilde lenger, for det vi nå ser, er at også oljenæringen og leverandørindustrien stanger i taket. De varsler nedbemanning og «outsourcing» av en rekke funksjoner. Det betyr at vi har

et kostnadsproblem, som dreier seg både om ikke-oljerelaterte og om oljerelaterte næringer i Norge. Svaret på det er nettopp å sørge for at vi ikke blir billigere, men smartere, at vi sørger for at vi bruker mer penger på forskning og utvikling, og at vi sørger for å trygge de områdene som er tett opp mot næringslivet, når det gjelder forskning og utvikling. Det gjorde vi i det budsjettet som vi la frem i høst, hvor vi bl.a. økte de forsknings- og utviklingsmidlene som lå nærmest opp mot næringslivet, f.eks. BU-midlene og SkatteFUNN.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen – til oppfølgings-spørsmål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:17:27]: Vi er produktive, og vi får gode priser for varene vi selger. Det statsministeren egentlig har sagt i dag, er at norske arbeidere skal få mindre igjen for sitt arbeid i tilfelle prisen en gang går ned, mens eierne, som tilfeldigvis stemmer Høyre, skal sitte igjen med mer.

La oss legge til grunn at det resonnementet holder – det gjør ikke det, men la oss legge det til grunn. Mitt spørsmål til statsministeren er da: Hvor mye mindre skal norske arbeidstakere tjene på sitt arbeid? Hva er et passelig nivå og en passelig andel av kaka, etter statsministerens syn? Og ikke minst: Hvordan har statsministeren tenkt å gå inn på et område som vitterlig er partenes ansvar?

Statsminister Erna Solberg [10:18:07]: Det jeg har sagt i denne salen, og det jeg har sagt ute, er at vi skal jobbe for å løfte produktiviteten i Norge. Det er et viktig mål for denne regjeringen at vi får større produktivitet og sørger for at vi kan få nye bedrifter med høyere avkastning for å gjøre samfunnet mer robust.

Høyere produktivitet kan også medføre høyere lønn. Det er faktisk grunnen til velferden de siste 40 årene, som jeg sa i sted. Grunnen til det høye lønnsnivået fremover har faktisk vært at vi har hatt en produktivitet. Og som Sigbjørn Johnsen sa, er det viktig på lang sikt at det ikke er en forskjell på lønnsnivået og produktivitetsutviklingen, for det vil være for sårbart.

Selv om man forsøker å gjøre dette til et spørsmål om å fordele kaken, er mitt svar på dette at vi må sørge for at kaken vår vokser, slik at vi har bedre velferd i forhold til både folks trygghet for jobbene og lønnsnivå. Dette er ikke en politikk for at lønningene skal gå ned; det er politikk for at lønningene skal bli sikre i fremtiden.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [10:19:32]: Muligheten til skole og utdanning er fremdeles en viktig kampsak i mange land og samfunn i verden. En av dem som har bidratt til å løfte dette temaet opp på den internasjonale dagsordenen, er den 17 år gamle bloggeren Malala. Det er nok flere enn meg som er blitt grepet både av hennes mot og av hennes tydelige og klare budskap om hva skole og utdanning kan bety. I Norge har vi rett til gratis skolegang, både grunn-skoleopplæring og videregående opplæring. I et velferds-

samfunn som vårt er det kanskje litt fort gjort å ta disse rettighetene for gitt.

Frafall i videregående opplæring er et stort og komplekst problem. De siste ukene har også flere aviser skrevet om at fravær i videregående skole er et stadig større problem. A-magasinet skrev på fredag om at det i Oslo-skolene ikke er uvanlig at over halve klassen mangler når undervisningen starter. Det gjennomsnittlige fraværet per elev er nå oppe i 10 pst. Det tilsvarer fire hele uker per elev per år. Lærerne har ingen sanksjonsmuligheter, og elevene har en lovfestet rett til både vurdering og karakterer i de ulike fagene uansett hvor mye de er borte fra undervisningen.

Mitt spørsmål til statsministeren er om hun har gjort seg noen tanker omkring hva som kan gjøres for å få ned fraværet i den videregående skolen, om det kanskje bør være slik at når vi gir ungdom en lovfestet rett til videregående opplæring, så bør det også følge med en viss forpliktelse til å møte opp når undervisningen foregår.

Statsminister Erna Solberg [10:21:20]: Vi har ti års skoleplikt i Norge, så det er ikke bare en rett, men også en plikt. Men de neste årene er faktisk valgfrie.

Det er ikke sånn at man i norsk skole står uten sanksjoner når det gjelder fravær. For det første fører man jo fravær på vitnemålet, og man fører både lovlig fravær og ugyldig fravær. Det er kanskje viktig at vi lærer norske ungdommer at det kommer en arbeidsgiver til å se på – at det har en betydning hvor stort fravær man har. Vi vet at det er noe av det de som skal ta inn lærlinger, ser mye på. Hvis man møter en leder for en mellomstor bedrift i Norge som har en del lærlinger, vil han si at det første han ser på, er hvor mye fravær lærlingen har hatt på skolen, fordi de oppfatter det som et spørsmål om en forpliktelse. Så det er viktig å lære elevene at det betyr noe, det som står på vitnemålet knyttet til fravær. Det andre er muligheten man faktisk har til å gi ordens- og oppførselskarakterer. Om vi samtidig skal ha sanksjoner på andre måter, f.eks. si at det ikke er grunnlag for å sette en fagkarakter, eller annet, har ikke regjeringen vurdert.

Jeg mener det er viktig at vi diskuterer dette spørsmålet. Jeg har et håp om at det er mulig ikke bare å drive med straff, men faktisk også å mobilisere både foreldrene og ungdommen selv til å se at det å gå på skole er et privilegium som mange andre rundt omkring i verden ikke får ta del i, at det å få en utdanning og et vitnemål er viktig for videre deltakelse i arbeidslivet i Norge, og at man ikke bør skusle bort ungdomstiden på å ha en stor grad av fravær.

Vi vil se nærmere på muligheter for å regulere eller noe annet, men først og fremst føler jeg at vi bør appellere til norsk ungdom om å ta ansvar selv, og kanskje vise dem den tilliten som innebærer at hvis vi er tydelige og klare på at det er uakseptabelt med stort fravær, så er ikke det første vi trenger å gjøre, å lage nye regler.

Anders Tyvand (KrF) [10:23:17]: Jeg vil takke statsministeren for svaret. Jeg mener at hun peker på noe som er veldig viktig, nemlig at elevene i den videregående skolen snart skal ut i arbeidslivet og møte et krevende arbeidsmar-

ked. Da tror jeg at vi gjør dem en stor bjørnetjeneste ved ikke å stille større krav til dem mens de er elever i skolen.

Selv om dette er elever som snart er voksne, er det mange elever i videregående skole som fremdeles er under 18 år. Det betyr at også foreldre og foresatte har en plass i dette bildet. Hva tenker statsministeren om foreldrenes rolle og ansvar for elever i videregående skole? Er hun enig i at et tettere samarbeid mellom skole og hjem også i videregående skole vil kunne bidra til å redusere fravær og frafall? Hva vil regjeringen i så fall gjøre for å styrke dette samarbeidet?

Statsminister Erna Solberg [10:24:20]: Jeg er helt enig i at foreldre til barn som er mindreårige, og også foreldre til barn som er hjemmeboende selv om de er blitt myndige, både skal varsles og ha en mulighet til å ta dette opp med sine barn og følge tett opp.

Det er en del skoler som har gode prosjekter på dette. Blant annet er det skoler som følger særlig de barna som ramler mye ut, og som har tilleggsproblemer, som ikke bare skulker fordi det er kjekkere å sitte og prate og være et annet sted, men som reelt sett har litt problemer med motivasjonen for å gå på skole. For disse har mange skoler gode prosjekter som bl.a. går ut på å hente barn hjemme eller sørge for å ringe dem om morgenen. Der familieforholdene ikke fungerer bra nok, jobbes det mye med den type ting rundt omkring i kommunene. Jeg har vært og besøkt flere skoler som har gode prosjekter knyttet til nettopp dette. Samtidig mener jeg at foreldrenes rolle må være det første. Det er de som skal sørge for at barna deres tar del i utdanningssystemet og kan bruke den muligheten de har. Derfor må skolene ha god kontakt med foreldrene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Trond Giske.

Trond Giske (A) [10:25:32]: Vi feirer i år 20-årsjubileet for at denne sal fikk innført en lovfestet rett til videregående opplæring. Selv om Høyre den gangen stemte imot, oppfatter jeg det slik at det ikke er snakk om å reversere denne retten. Dessverre er det likevel slik – og det har vært helt konstant de 20 årene – at det er kun rundt 70 pst. som har fullført videregående skole fem år etter at de begynte. Det er alvorlig for den enkelte, det er alvorlig for norsk økonomi, og det er alvorlig for norsk arbeidsliv, for vi trenger dyktige folk – både fagutdannede og med studieforberedende fag.

Da er spørsmålet: Hva kan vi gjøre for å hjelpe flere igjennom? Da tror jeg vi må skille mellom ulike typer fravær. Det kan være folk som er borte 25–30 pst. av skoletiden fordi de har kroniske sykdommer og plager, men som likevel gjør en kjempeinnsats, tilegner seg kunnskapen og klarer å nå det nivået som tilfredsstiller fullført videregående skole. De bør belønnes og hjelpes igjennom. Men så er det andre som kanskje kommer innom timene nå og da, kommer midt i timen, har ulovlig fravær. Det må det etter Arbeiderpartiets syn innføres strengere regler mot. Nå vet statsministeren at det er flertall i denne sal for å få slike regler, gi læreren verktøy til å ha orden i klassen.

Det forstyrrer jo også andre elever når halve klassen ikke dukker opp fra starten. Spørsmålet da er: Vil statsministeren sørge for at det fremmes et slikt forslag, slik at lærerne får det verktøyet de trenger for å hjelpe elevene gjennom videregående skole?

Statsminister Erna Solberg [10:27:11]: Jeg tror ikke at dette er et område hvor det er behov for å lage stor politisk uenighet om hvordan man skal gjøre det. Vi må bare passe på at de reglene vi lager, nettopp tar hensyn til de personene som av ulike grunner ikke klarer å delta i undervisningen. Vi kan godt lage veldig klare og tydelige regler, men for en del grupper som i dag må ha andre hjelpetiltak for å komme til skolen og være til stede, er det ikke det som er viktigst for å hindre frafallet. Det som er viktigst for å hindre frafallet, er tidlig innsats. Det er å sørge for at elevene lærer å lese og skrive, og at de lærer grunnleggende regning. En av hovedgrunnene til at folk ramler ut av skolen, er at de har problemer med faget matematikk. Det er nå symptomene viser seg, men problemet startet tidligere i skolen. Det er viktig å se på årsakskjedene her også.

Så er det en gruppe elever som rett og slett trenger å bli oppdratt litt bedre. Da kan den typen regler som representanten Giske nevner, være viktig for å få dem til å skjønne at skolen er viktig og nødvendig. Men for mange er ikke dette den største utfordringen ved frafall. Den største utfordringen ved frafall er at det er mangelfull kvalitet i det tidlige opplæringsarbeidet i norsk skole.

Presidenten: Astrid Aarhus Byrknes – til oppfølgings-spørsmål.

Astrid Aarhus Byrknes (KrF) [10:28:21]: I 2009 var det ei tidsbrukundersøking i den videregående skulen som viste at ein lærar brukte opptil 50 minutt i løpet av dagen til å få ro i klasserommet. Lærarane viser òg til manglande verktøy for setja i verk nødvendig autoritet, og at autoriteten faktisk er bygd ned gradvis. Det er andre studiar som viser at læraren ikkje klarer å realisera oppdraget sitt i klasserommet på grunn av manglande legitimitet og autoritet. Lærarane viser òg til at dei ønskjer fleire sanksjonar, slik at elevane faktisk møter opp i klasserommet. Er statsministeren einig i at autoriteten til lærarane bør styrkjast? Kva tenkjer statsministeren skal til for at læraren skal få tilbake autoriteten og bli den leiaren han skal vera i klasserommet i møte med elevane, slik at ein både hindrar fråvær og sikrar ro til læring?

Statsminister Erna Solberg [10:29:38]: Jeg tror det viktigste er at alle vi som er foreldre, lærer barn å respektere skolen, at du lærer å respektere de reglene som er. Jeg tror det viktigste fundamentet er det du har når du begynner på skolen, og man må starte med det.

Hvis ikke jeg husker helt feil, har de siste tids undersøkelser vist at det faktisk er fremgang på området ro og orden, at lærerne bruker mindre tid til dette, og at elevene faktisk selv opplever at det er mindre problemer med støy i klasserommet. Men fortsatt taper vi mange timer. I 2009

gjorde Høyre en beregning på dette som viste at vi tapte faktisk litt mer enn en hel undervisningsdag hver uke på grunn av mangel på konsentrasjon og ro. Det betyr at det er et stort potensial for å få dette til.

Så jeg sier at foreldrene har en rolle før barna begynner på skolen. Selvfølgelig skal vi ha systemer som gjør at vi følger opp elever som har store problemer, slik at de får hjelp. Så skal vi sørge for at autoriteten er der, fordi lærerne er godt faglig utdannet, og det er god ledelse på skolene, som bidrar til et system hvor man respekterer at i klasserommet er det undervisning som skal foregå.

Presidenten: Ivar Odnes – til oppfølgings-spørsmål.

Ivar Odnes (Sp) [10:30:57]: Det er einigheit om at årsaka til fråvær og fråfall er samansett, og at det må gjerast ulike grep for å lykkast med å få fleire gjennom skuleløpet. Statsministeren har sjølv vore oppteken av at dette må løysast òg i grunnskulen, det er ikkje berre det vidaregåande skuleløpet som her tel.

Den raud-grøne regjeringa var oppteken av nettopp dette med å innføra valfag att i ungdomsskuletrinnet. Dette har vorte sett på dagsordenen att no ved ein av partikompisane til statsministeren her i Oslo, som ville innføra matte att i staden for valfag i skulen i Oslo. Det har vore mykje prat om kake her tidlegare, og det er viktig at elevane får læra det i praksis og ikkje berre teoretisk. Så eg vil spørja statsministeren: Er statsministeren einig med sin partifelle og kunnskapsminister i Oslo om at avvikling av valfag til fordel for meir teori inn i ungdomsskulen er det rette?

Statsminister Erna Solberg [10:32:07]: Som kjent er det slik at Høyre i forrige stortingsperiode gikk inn for å innføre valgfagene da vi behandlet meldingen i Stortinget. Vi har tenkt å gjennomføre det. Så må jeg si at det blir en stund til vi kan se om det har en betydning for frafall eller ikke. Det er en teori om at valgfagene skal bidra til mindre frafall, men om det bidrar til det, er usikkert. Det vi vet bidrar til frafall, er dårlig matteundervisning, for matte er det faget flest slutter på grunn av. I så måte synes jeg i og for seg at når man i Oslo tar grep om det faget som er kjernen i det som er vanskeligst for mange, har man gått til roten av utfordringene, nemlig at veldig mange av dem som faller fra i skolegangen, faktisk sier at de ikke klarer å gå videre i matematikk. Men vi er tilhengere av å opprettholde valfag.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:33:11]: Det er jeg veldig glad for å høre. Jeg tror ikke egentlig byrådet mener det heller hvis det får behandlet det i sine organer.

Men utfordringa er det fraværet som fører til frafall, og utfordringa er vel også at elevene må føle at det er nyttig å møte i skoletimen, at det er et signal til lærerne – som tidligere lærer – hvis ikke elevene finner nytten i faktisk å møte opp til den undervisninga som blir gitt. Da er det også viktig å sørge for lærernes autoritet, sjøl om jeg ikke tror

at den vedtas her. Men det vi kan gjøre, er å bidra til at lærerne blir faglig tryggere og kan utøve den autoriteten de skal utøve som ledere i et klasserom. Det vi kan gjøre, er å avlaste lærerne i all den jobben som ikke har med lærerjobben å gjøre, men som helsesøstre, spesialpedagoger og andre bør gjøre i nettverket rundt. Derfor er en massiv satsing på den type støttefunksjoner med på å hindre frafall. Og til sist: Vi må lære av de skolene som fikser det.

Statsminister Erna Solberg [10:34:14]: Jeg er enig med representanten Trine Skei Grande i at det er mange årsaker, og de må møtes med litt ulike tiltak. Det er klart at frafall også kan være symptomer på helt andre problemer, som ikke er faglige, men som er utfordringer. Jeg var med på å starte opp Bruk Hue-kampanjen mot mobbing i går. Det er sterke historier som kommer frem om hvordan mobbing på sosiale medier bidrar til at ungdom ikke stiller opp på skolen. Det er viktig å sørge for å arbeide mot mobbing. Å sørge for å arbeide for lavterskeltilbud for ungdom med hensyn til psykisk helse, som helsesøstre, er viktig. Også det å sørge for at man har steder å gå til som pårørende, fordi foreldrene har problemer, er viktig. Alt dette påvirker deltakelsen. Så er de faglige spørsmålene viktige. Både lærerens kompetanse, hele lærerkollegiet og rektors ledelse av en skole er utrolig viktig for å løfte det faglige.

Det er mange svar på en sammensatt problemstilling. Heldigvis er det sånn at barn er forskjellige, og utfordringene er forskjellige.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:36]: Noe av den norske suksessen er at vi har tatt hele Norge i bruk. Vi har brukt politikken aktivt for å skape levende lokalsamfunn, og vi har stimulert til verdiskaping i hele landet.

I det første budsjettet fra regjeringen Solberg var det et klart mønster. Det var kutt i alle tiltak som hadde å gjøre med å ta hele Norge i bruk. Det var kutt i fiskerinæringen, det var kutt i skogbruksnæringen, det var kutt i jordbruket, det var kutt i midlene som går til dem som skal skape nye bedrifter – med en halv milliard kroner – de som har de nye ideene, de bedre løsningene. Alt pekte i en retning mot mer sentralisering.

Det viktigste, mest byråkratiske virkemidlet vi har i distriktspolitikken, er differensiert arbeidsgiveravgift, at bedrifter i Distrikts-Norge får en lavere avgiftsbyrde. Nå har regjeringen varslet at det kan komme et avgiftshopp opp mot 1 mrd. kr for disse bedriftene. Mitt spørsmål er: Hva har regjeringen gjort for å unngå dette avgiftshoppet?

Statsminister Erna Solberg [10:36:44]: Det spørsmålet burde representanten ha stilt til seg selv. De områdene som er tatt ut av differensiert arbeidsgiveravgift, ble tatt ut av virkemiddelapparatet, altså det som er tillatte virkemidler i statsstøtteregulverket, i juni 2013. På det tidspunktet var det altså vedtatt at det ville være ulovlig statsstøtte hvis transportsektoren, energisektoren og finanssektoren fikk f.eks. differensiert arbeidsgiveravgift. Det er en rammebelegning vi ikke kan gjøre så mye med. Jeg vet at den for-

rige regjeringen tok opp på generelt grunnlag sektorvis begrensninger i brev til EU – ikke nødvendigvis disse sektorene, men først og fremst den sektoren som i forrige periode var ute, nemlig verftsindustrien. Den er kommet inn igjen. Men de facto er det som i dag er problemet, og de sektorene som er tatt ut, et resultat av et vedtak som ble fattet i EU i juni 2013 om hva som er lovlig statsstøtte. Vi har valgt ikke å kritisere den forrige regjeringen for det, fordi vi mener at det ville vært vanskelig. De sier at de har tatt det opp – vi synes kanskje de skulle informert bedre. Vi kan ta selvkritikk på at vi også skulle ha informert bedre, men det er altså sånn at dette vedtaket ble fattet i EU på det tidspunktet.

Det vi har jobbet med etterpå, er grensedragningene rundt dette. Det spørsmålet vi også har jobbet med, er: Klarer vi å få til differensiert arbeidsgiveravgift i hele Nord-Norge? Det har vi fått til. Klarer vi å få til differensiert arbeidsgiveravgift i flere kommuner lenger sørover, som har mistet det tidligere? Det har vi også fått til. Men det har ikke vært mulig etter det vedtaket i EU å innføre sektorer igjen som eksplisitt er tatt ut av statsstøtteregulverket, på samme måte som den forrige regjeringen ikke tok inn igjen verftsindustrien, for det var også et tydelig vedtak som var gjort i EU da. Nå er det andre sektorer som er ute – verftsindustrien er inne.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:38:59]: Dette illustrerer den helt klare forskjellen mellom Senterpartiet og Høyre. Det er helt riktig som statsminister Erna Solberg sier, at dette vedtaket ble fattet i EU, 19. juni, men det ble ikke fattet av den norske regjeringen. Det ble heller ikke akseptert av den norske regjeringen. Vi jobbet derimot aktivt imot at regelverket skulle bli implementert i Norge. Vi hadde en annen holdning, vi hadde møte med dem, vi hadde kontakt i brevs form, og vi ga tydelig uttrykk for at vi så en annen løsning. Erna Solberg ba om å få ansvaret, hun fikk ansvaret, og da må hun ta ansvaret, for det er hun som ikke har jobbet aktivt, og ikke ønsker å stå opp mot EU i denne saken.

Så er det også litt illustrerende at i brevs form til Stortinget 5. februar skriver finansminister Siv Jensen at man fortsatt jobber aktivt med dette. Mitt spørsmål er da: Hva har dere jobbet aktivt med etter 5. februar, når Solberg her sier at det var avklart 19. juni?

Statsminister Erna Solberg [10:40:01]: Det som står i det svarbrevet, er at disse unntakene er inne. Så det er grensedragningsspørsmålet vi har jobbet aktivt med. Det dreier seg f.eks. i energisektoren om hvor man setter rammene for hvilke tiltak som er innenfor, og hvilke som er utenfor. Det har vi jobbet mye med for å forsøke å få en best mulig løsning, for at ikke for mange bedrifter skal oppleve dette.

Men å si at det er en stor forskjell mellom Senterpartiet og Høyre: Dere satt altså på vekten da dette vedtaket skjedde. Vi har nå gått igjennom alle referatene fra Europautvalget i Stortinget. Dere har aldri informert Europautvalget om at dette var et problem, at disse sektorvis unntakene lå der, og de har ligget der i arbeidet fra januar i fjor. Dere

har aldri informert Stortinget om det. Jeg kan godt ta krittikk for at vi burde ha informert bedre i ettertid om det som har skjedd, men jommen santen burde Stortinget ha vært med på dette før. Det gjorde ikke forrige regjering. Jeg synes egentlig at det er litt, ja spesielt – jeg er veldig glad i det ordet, har dere kanskje lagt merke til – å høre at de som hadde ansvaret da vedtaket ble fattet, nå forsøker å fraskrive seg ansvaret.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:41:19]: Det mest spesielle etter hvert er nok at regjeringen har lagt seg til den vanen å skylde på den forrige regjering for alt som er vondt og vanskelig – så også i denne saken.

Et vedtak i EU er ikke et vedtak i den rød-grønne regjeringen. Saken ble tatt opp på administrativt nivå i juli, den ble tatt opp i brev form i august, og den ble tatt opp gjennom møter med kommunalministeren i den rød-grønne regjeringen i september. Vedtak gjort i EU og ESA har nesten aldri tidligere stoppet norske regjeringer fra å gjøre et arbeid for å prøve å finne bedre løsninger for den differensierte arbeidsgiveravgiften. Det har skjedd i 1999, det skjedde i 2005 og også i 2007, da den rød-grønne regjeringen fikk på plass en ny avgift. Så spørsmålet er fortsatt: Har denne regjeringen allerede gitt opp det spørsmålet, eller er det et aktuelt alternativ å kjempe videre for en bedre ordning, og hvordan vil en så gjøre det?

Statsminister Erna Solberg [10:42:19]: Jeg mener at det er viktig at vi slåss for en bedre ordning, og det vil vi gjøre med den tidslinjen det er frem mot neste revisjon av statsstøtteregelverket. Jeg tror vi må være klar over at så lenge vi er en del av EØS, og selv om vi hadde vært utenfor EØS, vil de bedriftene dette dreier seg om, risikere å få dumpinganklager mot seg fordi de hadde ulovlig statsstøtte når det ikke er hjemlet innenfor det statsstøttereglementet som EU har.

Senterpartiet sier nå at de har slåss videre. Jeg har vært med på runder hvor vi sloss inn igjen differensiert arbeidsgiveravgift – etter at vi i tre år ikke hadde det. Det gjorde vi ved intenst å jobbe med å få tilbake igjen dette som en del av EUs regelverk, for det er den eneste måten for å sørge for at du har hjemmel for å innføre dette. Nå jobber vi med de kompenserende tiltakene. Det forsøker vi å gjøre ved å lete etter hvilke områder som kan nå de sektorene best og de regionene best som faktisk rammes av økte utgifter. Vi har ikke noe ønske om dette, og det tror jeg ikke den forrige regjering hadde heller. Derfor ga vi ros til den forrige regjering for at de sloss mot dette. Men dere må altså ta ansvar for at det skjedde da dere satt i regjering.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [10:43:45]: Næringslivet er opp-tatt av forutsigbarhet og ikke minst konkurransedyktige rammevilkår. Den differensierte arbeidsgiveravgiften har

jo vært et målrettet distriktpolitisk system som også har vært ubyråkratisk. Det har vi vært veldig godt fornøyd med.

Kampen har vært å få nye kommuner innenfor ordningen med redusert arbeidsgiveravgift. Gleden var stor da de 31 kommunene fikk innvilget det.

Jeg tenkte jeg skulle ta ett eksempel: Vanylven kommune i Møre og Romsdal, som er forholdsvis liten, men som nå har gått ned fra 10,6 til 6,4 pst. Mange vil si at det er små bedrifter som er der, men den ene av dem er en transportaktør, som har 7,5 årsverk. Bare regningen for dem er 100 000 kr i året, og det er noe som har blitt kastet nedover hodet på dem nå. Så de lurar på: Hva er det egentlig regjeringen har gjort siden den tok over og fram til nå? Har man brukt det handlingsrommet man har? De kompensasjonsordningene man snakker om, er det tydelig hva som ligger i det? Og vil man få kompensert krone for krone, som Sanner sa på NRK i går?

Statsminister Erna Solberg [10:44:54]: For det første har vi jobbet med å få til nettopp det som gjør at Vanylven nå får lavere arbeidsgiveravgift. Vi har brukt de objektive kriteriene, vi har jobbet med å utvide området. I tillegg har vi sørget for å sikre det som det var stor diskusjon om vi ville kunne klare å få til, nemlig Tromsø og Bodø innenfor differensiert arbeidsgiveravgift. Det er tross alt to kommuner med stor vekst, som bryter med de vanlige kriteriene, men det er et sammenhengende område. Det har vært viktig å prioritere å gjøre det.

Så har vi jobbet med de grensegangene som vi har på enkelte områder innenfor de unntatte sektorene – hvor langt strekker de seg? Men selve hovedprinsippet om at sektorene er tatt ut, skjedde altså i juni i fjor. Det har ikke vi kunnet gjøre noe med, like lite som man klarte å gjøre noe med at verftsindustrien var tatt ut. Det var faktisk i arbeidet før juni man måtte ha fått gjennomslag for å gjøre de endringene. Det er et tankekors for meg at det kommer så overraskende på folk, men det kan være fordi det ikke har blitt informert om fra den regjeringen som hadde ansvaret på det tidspunktet.

Presidenten: Geir S. Toskedal – til oppfølgingsspørsmål.

Geir S. Toskedal (KrF) [10:46:13]: I forrige uke ble vi kjent med disse 31 kommunene som nå får endret arbeidsgiveravgift og endring av næringsområder som er berørt av ordningen. Vi har fått løfter om at det skal kompenseres for uheldige utslag som måtte komme av dette. Jeg er kjent med at dette er en videreføring av det arbeidet som de rød-grønne har satt i gang, og som vi nå venter på i løpet av to måneder skal få en avgjørelse i EFTA-domstolen.

Jeg har to spørsmål. Fordi noen av disse 31 kommunene allerede har tilskuddsordninger som ikke er berørt av EFTA-domstolen, vil de tilskuddsordningene fortsette? For når nå næringsområdene kan bli endret, vurderer kommunene om de taper eller tjener på den nye ordningen, og om de får beholde de tilskuddene som altså ikke er berørt av denne ESA-saken i denne omgang.

Mitt neste spørsmål er: Dette kan bli avgjort i løpet av to måneder, men når skal ordningen tre i kraft?

Statsminister Erna Solberg [10:47:22]: Ordningen skal tre i kraft fra 1. juli 2014. Det er utgangspunktet for dette, og det er den tiden vi har fått for å kunne tilpasse oss det nye. Det er da det nye regelverket også i EU gjelder fra. Derfor jobber vi nå med de kompenserende tiltakene frem mot revidert nasjonalbudsjett. Der får man også en gjennomgang av om det som er lagt inn, har konsekvenser for andre ordninger. Jeg kan ikke uten å vite hvilke ordninger det er snakk om, og hva slags støtte, gi noen analyse rett over bordet av om det er enkelte tiltak som i dag gis, som kommer i konflikt med at det blir innført differensiert arbeidsgiveravgift. Det hender at man ikke kan få dobbeltstøtte for ting, at det når et tak, men det er nesten umulig for meg å svare på et så spesielt og konkret spørsmål ut fra en generell synsing.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [10:48:16]: Jeg er fra Gjøvik kommune. Vi har nabokommunene Østre og Vestre Toten og Nordre og Søndre Land. I mine 15 år i kommunestyret har vi alltid diskutert kommunesammenslåing i vår region. Nå er Nordre og Søndre Land to av de 31 kommunene som foreslås å få lavere arbeidsgiveravgift. Har regjeringa på noe tidspunkt diskutert å gi hele regioner kompensasjon eller et strukturfond for å påvirke kommunesammenslåinger?

Statsminister Erna Solberg [10:48:48]: Det er en utfordring når vi nå får flere kommuner inn på differensiert arbeidsgiveravgift-kartet, at det noen steder vil være naturlige kommunesammenslutninger. Det er en utfordring. På den andre siden, på Fosen, skjer det motsatte. Der var det en sånn barriere – nå har alle fått det.

Det vi har lagt til grunn for hvem som får, er de objektive kriteriene på distriktsindeksene, fordi det er det vi kan forsvare best overfor ESA, og ikke begynner å tegne spørsmål og kart som gjør det vanskeligere.

Til spørsmålet om stimulanser til kommunesammenslåing: Det er et tema vi kommer tilbake igjen til når vi legger frem kommuneproposisjonen, hvor vi også kommer tilbake til hele arbeidet med kommunereform. Da vil vi ha diskutert ulike tiltak knyttet til å stimulere til f.eks. kommunereform.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:50:07]: På det bildet som prydar denne salen, manglar det nordlendingar; det er ingen nordlendingar på det bildet. I år, når vi feirar 200-årsjubileet for Grunnloven, verkar det som om denne regjeringa feirar med òg å utelate Nord-Noreg. Serien over kutt er blitt veldig lang for distrikta generelt og Nord-Noreg spesielt, og no kom altså differensiert arbeidsgivaravgift, som veltar rundt ein milliard kroner over på nord-

norske bedrifter. NHO fortel at rundt 380 føretak vil få negative resultat dersom dette blir innført. Det vil føre til konkursar, arbeidsløyse og filialisering av Nord-Norge.

I går fortalte Jan Tore Sanner at dette vil bli kompensert krone for krone. Kan statsministeren forsikre nordlendingane om at dette vil bli kompensert krone for krone?

Statsminister Erna Solberg [10:51:05]: Ja, vi har tenkt å tilbakeføre de midlene som vi får i merinntekt til staten, til distriktsrettede tiltak og de regionene de kommer fra.

Så vil jeg si at det ikke er enkelt å klare å kompensere hver bedrift krone for krone, for da vil vi nok få problemer knyttet til statsstøtteregelverket på andre områder. Men vi skal sørge for at området og regionen får tilbake penger. Det har vi sagt er et prinsipp.

Dette er jo ikke et tiltak for at vi skal spare penger på noen som helst måte, dette er et tiltak som kommer fordi noen sektorer ble tatt ut i juni fjor. Der vi derimot har vunnet seire, er på andre områder i Nord-Norge som sto i fare for å bli tatt ut, nemlig Tromsø og Bodø. De har vi klart å argumentere inn, for nettopp å se sammenhengen i en region, hvor vi med tiltak som differensiert arbeidsgiveravgift må kunne stimulere motorene i de regionene, selv om de på alle vekstindikatorer – og det gjelder for øvrig store deler av Nord-Norge – går så det griner for tiden.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:52:28]: For mindre enn to veker sidan kom Miljødirektoratet med ein rapport som seier at klimagassutsleppa i Noreg må kuttast kraftig og raskt om me skal nå måla i klimaforliket om reduksjon av klimagassutslepp i 2020.

«Teknisk sett er det mulig å nå det nasjonale målet om reduksjon i klimautslippene innen 2020, men det blir krevende.»

Dette sier Ellen Hambro, direktør for Miljødirektoratet.

Eit utvilsamt effektivt tiltak er å bruka skatte- og avgiftssystemet meir aktivt i miljøet si teneste – ei grøn skattereform – slik Venstre har ivra for lenge. Folk og næringsliv vil stilla opp for klimaet for framtidige generasjonar. Politisk er jobben å leggja til rette for at det vert enkelt, motiverande og løysamt.

Eg har med glede registrert at miljøvernminister Tine Sundtoft i Dagbladet sist torsdag peikte på grøne skattar som eitt av fem verkemiddel gjennom klimadugnaden, og at Høgre sin miljøpolitiske talsmann, Nikolai Astrup, hadde «en økning av miljøbegrunnede skatter og avgifter» som eitt av seks miljøkrav til eiga regjering før budsjettkonferansen sist veke.

Regjeringa er som vanleg, og forståeleg nok, sparsame med opplysningane når det gjeld kva som konkret kjem i neste budsjett. Regjeringa har likevel varsla nokre endringar, m.a. at det vil koma såkalla vekstfremjande skatteletter.

Spørsmålet mitt er om statsministeren no kan stadfesta at det kjem eit betydeleg grønt skattesifte i statsbud-

sjettet for 2015, slik både Høgre sin miljøvernminister og miljøpolitiske talsmann har teke til orde for.

Statsminister Erna Solberg [10:54:16]: Den rapporten som Miljødirektoratet la frem – den var noe av det første klimaministeren bestilte – viser ganske dystre fremtidsutsikter med hensyn til å få ned utslippene i Norge. Det betyr at vi er nødt til å ta sterkere tak i årene som kommer. Hovedendringen i forhold til tidligere er jo at det ikke blir CCS på Mongstad. Det gjør at utslippene i 2020 kommer til å være betydelig høyere enn det som har vært lagt inn i de langsiktige banene tidligere. Det betyr at vi er nødt til å lete etter ulike tiltak for å bidra til at vi får ned utslippene, og skatte- og avgiftssystemet er ett virkemiddel for å få det til.

Vi ser, som jeg også sa på klimakonferansen som regjeringen holdt i forrige uke, at det virker. Avgiftssystemet har bl.a. virket i forhold til elbiler. Det virker å bruke avgiftssystemet, og vi vil se på ulike tiltak. Noen av dem ligger allerede i avtalen vi har med Kristelig Folkeparti og Venstre knyttet til f.eks. enøkninger. Og så har vi sagt at vi skal ha en grønn skattekommisjon.

Men jeg kan ikke varsle nå hva som ligger på skatte- og avgiftssiden i budsjettet, kanskje først og fremst fordi alle som har vært med på budsjettbehandling, vet at så langt er man ikke kommet når man er i mars måned, et halvt år før budsjettet blir lagt frem.

Terje Breivik (V) [10:55:43]: Takk til statsministeren for svaret. Det er jo utvilsamt slik statsministeren seier, at det å bruke skattesystemet i miljøet si teneste er effektivt. Og i budsjettforliket sist haust gjorde vi saman med regjeringspartia og Kristelig Folkeparti ei slik grøn endring ved at mineraloljeavgifta vart auka ganske kraftig. Eit konkret resultat er at det no er pengar å spare på å skifta frå fossile til fornybare energikjelder. Det løner seg å opptre miljøvenleg.

Dagleg leiar Geir H. Ingeborgrud i Eco-1 Bioenergi trur til dømes at omsetjinga vil veksa med 70 pst. i år, og at hovuddelen av veksten vil koma som følge av avgiftsauken. Han kallar avgiftsendrainga for det kraftigaste miljøtiltaket som er gjort frå styresmaktene på ti år.

Ser statsministeren at me kan mangedobla denne effekten om me fortset med eit grønt skattesifte i budsjettet for 2015? Og er statsministeren samd i at det er heilt nødvendig både for å forsterka klimaforliket og for å nå dei forplikingane me har teke på oss i det same forliket?

Statsminister Erna Solberg [10:56:50]: Regjeringen har sagt at den ønsker å sette ned en grønn skattekommisjon. Vi er enig i at vi skal bruke skatte- og avgiftssystemet også til å fremme miljøvennlig atferd og nyinvesteringer. Det kan skje med en økning av avgifter, og det kan skje med skattefradrag, som f.eks. på enøksiden.

Samtidig må vi se at det faktisk kan fungere der vi gjør det, og det er klart at økningen i mineraloljeavgiften kan fungere slik. Noen avgiftsøkninger blir bare en generell avgiftsøkning og en økning som symbolsk er en klimaøkning, men som i praksis bare finansierer økte offentlige

utgifter. Derfor må vi være ganske målrettete når det gjelder på hvilke sektorer vi i så fall bruker det. Men jeg kan ikke gå nærmere inn i hvilke sektorer eller på hvilke områder. Budsjettbehandlingen får vi ta når vi kommer med budsjettet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V) [10:57:54]: Vi kan jo slå fast at det er bred enighet om at det å bruke skattesystemet i miljøets tjeneste er veldig effektivt, og at det er en konkret og god måte å spare på – det å skifte fra fossil til fornybar energi – når det også lønner seg å være miljøvennlig.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti stemte for tre år sida for Venstres forslag om å sette ned en grønn skattekommisjon. Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet var imot. De daværende regjeringspartiene skrev i innstillinga at de var noe undrende til forslagsstillerens utsagn om at det nå er på tide å gjennomføre en omlegging til grønne skatter. Fremskrittspartiet så heller ikke noe behov for det akkurat da. Nå har heldigvis Fremskrittspartiet snudd, og en del av regjeringsplattformen er å sette ned en sårn kommisjon.

Mine spørsmål til statsministeren er: Når får vi satt ned denne kommisjonen? Og får vi satt den ned med et mandat som gjør at den kan begynne å få virkning i løpet av tre–fire år?

Statsminister Erna Solberg [10:59:00]: Regjeringen har ambisjoner om å få nedsatt denne kommisjonen i løpet av året, så vidt jeg vet. Vi har jo et annet stort skatteomleggingsarbeid gående, i Scheel-utvalget. Det kommer i oktober. Vi må ha en vurdering om vi skal fase det inn før, eller om vi skal se sammenhengen mellom disse to tingene. Uansett vil jo ikke en grønn skattekommisjon være ferdig så raskt at den vil kunne ta inn over seg de eventuelle forslag til endringer i skattesystemet som også Scheel-utvalget vil komme med.

Vi har altså en ambisjon om å få satt dette ned i løpet av året, så får vi se hvor raskt vi klarer å gjøre det, og i hvilken fase vi legger det.

Presidenten: Eva Kristin Hansen – til oppfølgings-spørsmål.

Eva Kristin Hansen (A) [10:59:54]: Jeg er enig med statsministeren i at Miljødirektoratets rapport gjør at vi har en viktig jobb foran oss. Regjeringen har jo varslet at den vil forsterke klimaforliket, og sånn jeg har forstått det, vil den gjøre det gjennom i ulike sammenhenger å sende – litt klattvist – saker til Stortinget. Det jeg lurer på, er om statsministeren er enig i at Stortinget vil få bedre oversikt og bedre muligheter til å gjøre gode valg dersom det kommer en helhetlig melding til Stortinget, sånn at vi får muligheten til å drøfte dette samlet – ikke minst for å videreføre den brede enigheten vi har om norsk klimapolitikk. Og mener statsministeren det er naturlig å søke enighet med forlikspartnerne om forsterkninger av klimaforliket?

Statsminister Erna Solberg [11:00:25]: Den største utfordringen ved det klimaforliket vi har, er at man ikke hadde nok konkrete oppfølgingspunkter til at man vil nå den målsettingen som klimaforliket har. Derfor er det veldig viktig nå ikke å bruke mest tid på ord, men å bruke mest tid på å finne de konkrete oppfølgingspunktene. Det er jo ikke sånn at dette er enkle saker. Bare for å si det: Det kan godt tenkes at vi får gode miljøeffekter av den økningen vi foretok på mineraloljeavgiften i forliket her, men vi får jammen santen min kjeft også når det gjelder dem som gjør det. Det betyr at en del tiltak må vi også se på konsekvensene av og rammen rundt.

Jeg er enig i at Stortinget skal få klarhet og oversikt, men jeg synes ikke fokuset nå er på å lage nye stortingsmeldinger for å invitere til en bred debatt. Fokuset bør faktisk nå være på å finne de konkrete gjennomføringspunktene og sette i gang politikken, fremfor å gjøre det. Så vil vi rapportere til Stortinget, sånn som vi gjør helt regelmessig, bl.a. i budsjettet, med hensyn til hvor man står i oppfølgingen av klimaforliket.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:01:38]: Ambisjonen om å kunne sette ned en grønn skattekommisjon i løpet av året er vel på et slikt nivå at det er mulig å regne med at den ambisjonen blir nådd – såpass kan jeg si fra Kristelig Folkepartis side, i hvert fall som forventning.

Men vi har allerede i det budsjettet som nå gjelder, vedtatt noe som skal virke positivt for miljøet, nemlig skattefradrag for enøktiltak i eget hjem. Miljøvernministeren har fått gode forslag om hvordan det kan gjøres. Det er også en bekymring for at dersom ikke dette regelverket klarlegges snart, blir det tørke i markedet i påvente av et konkret forslag. Så da er vel det naturlige spørsmålet: Hvilke ambisjoner har regjeringen for å oppfylle Stortingets vedtak om et slikt skattefradrag?

Statsminister Erna Solberg [11:02:43]: Dette er et område som Finansdepartementet jobber på spreng med å finne gode løsninger på. Det er klart at det er noen utfordringer med hensyn til avgrensning, med hensyn til hvor mye byråkrati man skal ha, hvilken forutsigbarhet man skal ha, hva slags enøktiltak – skal det være alle eller bare noen – det er ganske mye avgrensningsproblematikk i spørsmålene der. Dette skal i utgangspunktet være et rettinghetsbasert system. Det betyr at man skal kunne være klar over, når man gjør investeringen, at man får skattefradraget. Derfor må reglene være klare og tydelige.

Vi har ambisjoner om å komme i havn med dette. Det må sannsynligvis også gå via ESA, fordi det kan oppfattes som en form for statsstøtte. Derfor jobber vi på spreng for å få til en prosess som gjør at vi forhåpentligvis i løpet av neste års budsjett har dette på plass. Men jeg tar det forbeholdet: Det er et spørsmål om både å få et regelverk som er håndterbart, og å sørge for at vi får det igjennom via ESA, før det kan settes i kraft. Men vi skal sørge for å stimulere til mer enøkinvesteringer.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:04:59]: Klima: Det er et faktum at CO₂-mengden i lufta øker. CO₂-mengden fra forbruk av fossilt karbon øker. Det er kjernen.

Grønne skatter er viktig, fordi det kan korrigere markedskreftene til å ivareta samfunnsmessige mål som markedsprisinga ikke ivaretar. Det å øke skatten på f.eks. avgiftsfri diesel kan være ett virkemiddel, men det er ikke noe positivt virkemiddel til å stimulere til alternativer for å drive fram disse kjøretøyene som bruker diesel. Det som er kjernen, er derfor at vi må bruke økonomien sånn at vi endrer produksjonsmåten i klimaminnelig retning. Mitt prinsipielle spørsmål er da: Bør vi ikke dempe forbruket av fossilt karbon gjennom CO₂-avgifter, og samtidig øke forbruket av fornybart karbon ved å tilbakeføre CO₂-avgift til produksjon av dette fornybare karbonet? Det er et prinsipielt spørsmål.

Statsminister Erna Solberg [11:05:11]: Ja, det er sånn at det å innføre økte CO₂-avgifter bidrar til å gjøre det dyrere å forurense, og stimulerer dermed også til å øke investeringer som bidrar til mindre utslipp. Men det kanskje mest vellykkede miljøtiltaket – det vi snakker minst om – skjedde under Syse-regjeringen i 1990, da de innførte CO₂-avgiften på sokkelen. Den har gjort at en rekke tiltak som ikke var gjort før, er gjennomført innenfor oljeindustrien, og som gjør at hvis vi ikke hadde gjort de tiltakene, ville vi hatt et helt annet utslippsbilde i Norge. Men om det betyr at man skal tilbakeføre de summene til de samme for å gjøre det, må man vurdere i hvert enkelt tilfelle. I forbindelse med NO_x-avgiften gjorde man faktisk det, fordi vi så at det var områder hvor det var vanskelig å få til investeringene bare ved å legge avgiften på, bl.a. innen maritim sektor.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:06:32]: Det norske samfunnet er på sitt beste når vi deler godene. Det skaper solidaritet, det skaper tillit, og det skaper samhold mellom folk. Jeg tror få ting er så ødeleggende for den tilliten og det samholdet som når noen på toppen utviser grådighet og driver hemningsløs berikelse av seg selv. Derfor vil jeg gjerne gi statsministeren mulighet til å ta et kontant oppgjør med den bonusfesten som vi har sett i deler av norsk finansnæring i det siste.

Vi så nylig en banksjef gå av med en fallskjerm på 32 mill. kr. I forrige uke ble det kjent at det såkalte spleiselaget, der renten økte for vanlige kunder i DNB, har endt med at konsernledelsen i banken i 2013 fikk en 30 pst. økning i lønn og bonuser. Det vi ser, er en forbausende mangel på ydmykhet fra en næring som det var bred enighet om å regulere etter finanskrisen. Bonusfesten viser jo at bankene går så det griner. Samtidig vet vi at finansnæringen betaler mindre skatt enn andre næringer, fordi den ikke betaler moms på lik linje med andre næringer og bedrifter.

Den rød-grønne regjeringen satte ned Finanskriseutval-

get i etterkant av finanskrisen, som bl.a. anbefalte å innføre en finansskatt i Norge. Målet skulle være å unngå at finansnæringen vokste seg kunstig stor og unngå kunstige vridninger i forhold til andre næringer. Den rød-grønne regjeringen fulgte opp dette og var i gang med å utrede ulike modeller.

Det som DNB har gjort med sine bonusøkninger, er å levere en søknad til storting og regjering om å få lov til å betale mer skatt. Mitt spørsmål er om statsministeren vil innvilge den søknaden og innføre en finansskatt.

Statsminister Erna Solberg [11:08:32]: Det å være imot grådighet er en god konservativ dyd. Vi er tilhengere av måtehold og moderasjon på alle områder. Jeg skal ikke si at vi alltid lever etter det, men det er iallfall en god dyd å ha.

Jeg er enig i at bonussystemer er utrolig vanskelige systemer å få til å fungere riktig. Jeg har også gitt uttrykk for på et helt generelt grunnlag at veldig mange av disse bonussystemene som utvikles i næringslivet og annet, ofte honorerer ting som ikke ledelsen har kontroll over, men egentlig honorerer det som skjer rundt rammebetingelser og annet. Derfor – hvis man skal ha den typen systemer – bør man være veldig tydelig på hva som gjøres, og gjøre det mye mer målrettet enn det det ofte er.

Vi har gått igjennom det, siden vi er statlig eier av DNB, og jeg må si at det bonussystemet de har, er innenfor det regelverket den forrige regjeringen vedtok for bonussystemer. Da synes ikke jeg at vi kan løfte pekefingeren overfor styret og si at dette er feil. De må selv vurdere sin egen kommunikasjon og hvordan de har gjort det, men det er altså innenfor det systemet som eierne har gitt beskjed om tidligere at er akseptabelt. Det har vært vår vurdering av dette.

Til spørsmålet om å innføre en finansskatt må jeg si at jeg tror ikke at det nødvendigvis skaper mer måtehold og mindre grådighet direkte. Men jeg er helt sikker på at det kommer til å medføre høyere rente for unge som skal ha boliglån, og det kommer regjeringen ikke til å innføre.

Audun Lysbakken (SV) [11:10:10]: I 2012 stilte Erna Solberg seg i spissen for kritikken mot høye lederlønninger og bonuser. Ifølge Aftenposten 22. januar for to år siden kunne vi lese at ifølge Erna Solberg er lønnsmoderasjon blant ledere en kritisk ingrediens i Høyres medisin mot krisen i eurosone.

Det forbauser meg at ikke bare står statsministeren her uten tiltak, men også uten vilje til å gi et signal til DNB om at bonuser av denne størrelsen i den situasjonen vi nå har, er feil. Det overrasker meg.

Jeg forstår det sånn at regjeringen med dette sier at de har skrinlagt forslaget om en finansskatt. Det er synd. Det ville betydd muligheten til å bruke penger på bonusfest for andre i dette samfunnet enn banksjefer, og det ville ført til en bedre regulert næring.

Da må jeg spørre: Er det ett eneste annet tiltak Erna Solberg vil innføre for å få lederbonusene ned og sette bremsene på i finansnæringen?

Statsminister Erna Solberg [11:11:18]: I 2012 sa jeg akkurat det samme som jeg sier nå – at bonusprogrammer har en tendens til ikke å honorere det man faktisk tror man skal honorere, og at de derfor må brukes med varsomhet om man vil være sikker på at de fungerer.

Jeg mener at når staten er eier i et børsnotert selskap, er eierstyring regulert av den eierreguleringen vi har lagt opp til mellom storting og regjering, og som dreier seg om at vi tar opp signaler direkte i organer – ikke fra Stortingets talerstol.

Når vi da kan konstatere at det bonusprogrammet man har, er innenfor rammene av det den forrige regjeringen ga som eierstyring til sine selskaper, vil det være vanskelig for meg å stå med den moralske pekefingeren – på vegne av SV i regjering – og si at dere må ikke gjøre som vi sier, eller som vi sa dere kunne, dere må gjøre sånn som vi nå mener dere burde gjort. Da burde eierstyringen ha skjedd i form av andre retningslinjer.

Så mener jeg vi skal jobbe med bedre konkurranse i markedet. Det å få forbrukerne til å skifte bank er kanskje den beste måten å bruke markedsmakten på. Det kommer vi til å jobbe med bedre for å få.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Snorre Serigstad Valen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:12:43]: Det er interessant at statsministeren ikke vil løfte pekefingeren mot bonusfesten i DNB. Men norske arbeideres lønnsnivå – som har vist moderasjon i oppgjør etter oppgjør – kan statsministeren være bekymret for. Det er sånn at Finanskriseutvalget anslår at staten årlig går glipp av mellom 12 mrd. kr og 13 mrd. kr som følge av at man ikke betaler moms i finansnæringen.

Kan statsministeren nevne ett næringspolitisk argument for at det er viktig å subsidiere akkurat finansnæringen? Kunne ikke disse 12–13 mrd. kr vært brukt på veldig mange andre gode formål som kunne kommet både boligeiere, næringsliv og befolkningen generelt til gode?

Statsminister Erna Solberg [11:13:27]: Jeg er helt sikker på av hvis vi skattlegger en hvilken som helst næring mer og får 12–13 mrd. kr, vil vi ha mange fornuftige områder å kunne bruke de pengene på. Det kunne vi laget en lang liste over. Men vi må også stille spørsmålet om hvem det er som betaler den regningen hvis vi innfører en skatt som bidrar med 12–13 mrd. kr mer. Det er i alle fall ikke lønningene til lederne, for så store er de ikke – selv om det i denne diskusjonen kan høres ut som de er det. Det gjelder selvfølgelig forbrukerne som har lån, det er konkurranseforholdene for norske banker, det er de unge som skal inn i boligmarkedet, eller småbedriftene som skal refinansiere, som i så fall må betale den regningen.

Vi har nå økt med motsyklus bufferkapitalkrav overfor finansinstitusjonene, det ble økt gjennom den forrige regjeringen. Vi er helt enige i det og har økt kapitaldekningen for øvrig. Da er det kanskje ikke tidspunktet for å legge enda mer press på kapitalen og hente ut mer. Jeg tror

at denne regningen i så fall ville blitt sendt automatisk til norske familier.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:14:40]: Det var en litt overraskende opplysning fra SVs leder om at den forrige regjeringen arbeidet med forslag til innføring av finansskatt. Da har de i hvert fall informert Stortinget helt annerledes enn det som ble sagt av SVs leder, for man fikk tvert imot flere spørsmål om på hvilken måte Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet jobbet med det, og man sa at det fikk man i tilfelle se i et internasjonalt perspektiv. Jeg vet ikke helt hvordan historieskrivingen er.

Det jeg synes er et interessant tema, er at dersom dette kommer opp på et internasjonalt plan – det er ingen tvil om at det er en næring som i hvert fall har vært en viktig aktør for at vi har hatt en internasjonal finanskriser – så gjelder dette næringen selv i tillegg til manglende reguleringsmyndighet, selvfølgelig.

Mitt spørsmål er om statsministeren, i likhet med sin kollega i Tyskland, ser behovet for å se på dette på et internasjonalt plan?

Statsminister Erna Solberg [11:15:45]: Det er litt forskjellige spørsmål om hva slags skatter det skal være. Jeg forsto at det ene var momsfritaket, som det eventuelt var spørsmål om å innføre igjen – altså moms fra SV – eller så er det kapitalbeskatning, altså finans- og bevegelsesbeskatning, som jeg forstår at tyskerne har vært opptatt av. Dette er to litt forskjellige.

Vi er egentlig skeptiske til det på grunn av de internasjonale forholdene. Hvis det blir en allmenn diskusjon, er det selvfølgelig sann at det ikke ville vært unaturlig om man også hadde hatt det i Norge. Men vi tror at det i utgangspunktet ikke er en godt fungerende skatt, og at det kommer til å bidra til å gjøre kapitaldannelse litt vanskeligere. Det er helt avhengig av hvor man legger skattenivået på en sann avgift på kapitalbevegelser.

Det jeg oppfatter som vesentlig, er at Norge ikke skal ha andre beskatningsformer enn andre land har på sin kapital. Akkurat i dagens situasjon vil innføring av mer skatt for bankene sannsynligvis bidra til høyere rente på boliglån.

Presidenten: Terje Breivik – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Breivik (V) [11:17:01]: Viss eg oppfattar svaret frå statsministeren på hovudspørsmålet rett, er eg litt skuffa over passiviteten som låg underforstått i det. Viss eg forstår det rett, seier ho at bonusprogram bør brukast med varsemd, det kan få uante følgjer – underforstått har dette skjedd i tilfellet det vert vist til. Samstundes har me no erfart, ikkje minst i alle samtalene me har hatt med regjeringspartia når det gjeld forvaltning av Oljefondet, at det er ei regjering som er veldig oppteken av aktiv eigarutøving. Då vil eg be statsministeren igjen om å koma med sine synspunkt på kor nødvendig det er å bruka eigarmak-

ta – 34 pst. i DNB – og gi klar melding til styret og mana til edruelegheit i denne samanhengen.

Statsminister Erna Solberg [11:17:56]: Jeg maner alle delvis eller helt offentlig eide bedrifter til å være edruelege i måten de har bonusprogrammer på – og hvilken ledelse de har. Men eiermakten må utøves i de organer som skal gjøre det. Den eiermakten har vært utøvd tidligere ved å lage rammer for hva slags bonusprogrammer man har.

Den forrige regjeringen neddimensjonerte mulighetene for bonusprogrammer. Det synes jeg faktisk var ganske fornuftig at de gjorde. Men når det gjelder det som nå ligger fra DNB – etter de vurderingene som våre folk har gjort innenfor rammene fra den forrige regjeringen – har jeg på generelt grunnlag sagt at jeg tror man overdriver effekten av bonusprogrammer, og man kommer fort i gang med å gi bonus for ting som ledelsen ikke noen gang har hatt noe med å gjøre – f.eks. et generelt litt høyere rentenivå som ikke nødvendigvis er sann fordi man driver mer effektivt i den ene organisasjonen.

Derfor er det mange steder ikke så målrettet å bruke bonusprogrammer hvis man ikke klarer å gjøre det ordentlig. Det er et generelt svar. Men eiermakten må man faktisk utøve i de organene vi gjør, og det har den forrige regjeringen gjort ved å lage et rammeverk for bonusprogrammer. DNBs bonusprogram er innenfor det. Hvis vi skal endre det, kommer vi til å gå igjennom det. Men vi kan ikke sende tilbakevirkende signaler på vegne av den forrige regjering.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Helga Pedersen (A) [11:19:30]: Nord-Norge er mulighetenes landsdel. De siste årene har Nord-Norge hatt en veldig positiv utvikling. Det er god vekst i mange bransjer, tusenvis av nye arbeidsplasser er skapt, og befolkningen øker. Fortsatt er det et stort potensial for ytterligere vekst og utvikling. Det kommer an på folk og bedrifter, men det kommer også an på den politiske viljen til å satse der. Vår regjering vernet om tiltakssonen, om differensiert arbeidsgiveravgift og hadde dessuten en offensiv næringspolitikk og nordområdesatsing.

Som i resten av landet er bedriftene i Nord-Norge avhengige av gode og forutsigbare rammebetingelser for å kunne utvikle seg ytterligere. Det var også statsministeren opptatt av da hun satt i opposisjon. Da hun var i Alta i 2010, garanterte hun at Høyre i regjering ikke ville røre de økonomiske virkemidlene i tiltakssonen. Det er en garanti hun senere har gått bort fra.

I tillegg har altså bedriftene i Nord-Norge nå fått beskjed om at arbeidsgiveravgiften skal økes kraftig for virksomheter som totalt sysselsetter mer enn 42 000 mennesker. Det er et tilbakeslag for landsdelen.

Så sent som i februar i år informerte finansminister Siv Jensen Stortinget om at de nye retningslinjene fra ESA setter visse nye vilkår for regionalstøtte til energi-, finans- og transportnæringen. Hun sa også at omfanget av de nye vilkårene er usikkert. Etter spørretimen i dag er det uklart hva regjeringen har gjort overfor Brussel.

For Arbeiderpartiet er det avgjørende nå å finne ut om

alle steiner er snudd i denne saken, og om Norge reelt sett fortsatt har et handlingsrom overfor ESA. Derfor vil jeg invitere statsministeren til å delta i et tverrpolitisk samarbeid med Stortinget for å sikre minst like gode rammebetingelser for næringslivet i Nord-Norge som det vi har i dag.

Vil statsministeren være med på det?

Statsminister Erna Solberg [11:21:46]: Jeg deltar gjerne i et tverrpolitisk arbeid for å diskutere hvordan rammebetingelsene skal være for norsk næringsliv, både i Nord-Norge og andre steder. Det er uhyre viktig med gode rammebetingelser. Derfor synes jeg det er leit at vi er kommet i den situasjonen vi er i, at transport, energi og finans er tatt ut av virkemidler som er tillatt statsstøtte. Men jeg minner på nytt om at det faktisk skjedde i fjor, og den forrige regjeringen informerte ikke Stortinget på noe tidspunkt om dette.

Da blir jeg litt forbauset når jeg også leser hva representanten Helga Pedersen sier i nordnorske aviser om hvem som har ansvaret for dette. Vi har derimot gitt ros fordi vi har lest om at man har tatt opp disse spørsmålene tidligere, men man har altså ikke fått gjennomslag for å gjøre endringene. Vi har særlig jobbet med det faktumet som angår hvor grensegangen går mellom hva som er utenfor og innenfor disse sektorene. Hvor langt trekker man grensen, f.eks. i spørsmålet om bensinstasjoner og andre områder det er viktig å få avklart, for hva som ligger innenfor og utenfor disse unntakene?

Men når vi da er i den situasjonen, er vår oppfatning at det er viktig å finne målrettede, gode kompensasjonstiltak som kan bidra til at vi har gode rammebetingelser fremover. Den diskusjonen, om hva det kan være, tar vi gjerne med alle partier på Stortinget. Men vi må passe på at det ikke drar opp nye statsstøttediskusjoner omkring det. Vi har vært i den situasjonen tidligere. Vi har hatt tiltak som er blitt forvaltet nær bedriftene. Mange bedrifter har brukt dem på ulike måter i ulike deler av landet. Da hadde man både bedriftsrettede kompetansetiltak og innovasjons- og nyskapingstiltak, og noen steder bare brukte man det på det som også regjeringen har gjort mye av i sin distriktpolitikk, nemlig å bygge mer vei for noe av pengene.

Helga Pedersen (A) [11:23:47]: Jeg registrerer at mens regjeringen i februar i år mente at de nye retningslinjene fra ESA var uklare når det gjaldt energi, finans og transport, sier statsministeren nå at dette har vært krystallklart fra juni i fjor. Det er to historier som ikke stemmer overens med hverandre. Men la nå det ligge.

Det er fortsatt uklart for meg hva regjeringen har gjort overfor Brussel – om man her har snudd alle steiner, sett på alle muligheter, for at transport, energi og finans fortsatt skal få lav arbeidsgiveravgift. Derfor vil jeg konkret spørre: Hvis det nå i den videre prosessen skulle vise seg at Norge har et reelt handlingsrom overfor ESA – hvis det er steiner som er ikke er snudd, og som bør snus – er statsministeren da villig til å gjenoppta dialogen med ESA om rammebetingelsene for transport, finans og energi og for

hovedkontorfunksjoner som også blir rammet av avgiftsøkninger?

Statsminister Erna Solberg [11:24:48]: Hvis det skulle vise seg at det var noen muligheter, er det selvfølgelig sånn at vi ikke vil ha disse endringene. Kan vi ha mulighet til å endre dem, vil vi selvfølgelig bidra til det.

Jeg tror at det mest realistiske er å diskutere dette i lys av vår neste revisjon av virkemiddelapparatet. Det er nemlig sånn at når rammeverket er vedtatt i EU, er det det alle land må forholde seg til.

Så er det et spørsmål om hva som er transport, hva som er energivirksomhet, og hva som er alle deler av finansvirksomheten. Det er områder vi har jobbet med og sett på definisjonsspørsmålene rundt, og det er det finansministeren har svart på. Men toget gikk under forrige regjering, og det burde man ha vært klar over, på samme måte som toget gikk når det gjaldt verftsindustrien den gangen det ble tatt ut da EU fattet sitt vedtak om å ta det ut, og på samme måte som toget gikk da den differensierte arbeidsgiveravgiften på slutten av 1990-tallet ble vedtatt å være ulovlig. Da fikk vi slåss det inn igjen, men det tok altså tre-fire år. Det vet jeg, for jeg brukte utrolig mye tid på å få nettopp det tilbake igjen, i samhandling med mange andre land.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Anniken Huitfeldt.

Anniken Huitfeldt (A) [11:26:09]: Regjeringa har varslet at den vil føre en aktiv europapolitikk. Men når det gjelder spørsmålet om ostetoll, rammevilkår for ideelle barnevernsinstitusjoner, spillpolitikk og arbeidsgiveravgift, høres det ut som den aktive europapolitikken er å gjøre som EU sier, og ikke aktivt å fremme norske interesser.

Mitt spørsmål til statsministeren er hvilke resultater hun har når det gjelder en aktiv europapolitikk. Spørsmålet er: I hvilke spørsmål og direktiver har regjeringa vunnet fram overfor EU med å fremme norske interesser siden den tok over?

Statsminister Erna Solberg [11:26:57]: Flere av de tiltakene som nevnes her, er spørsmål som ble avgjort under den forrige regjeringen. Jeg må si at jeg er litt forbauset over Arbeiderpartiet. Er det sånn at Arbeiderpartiet vil at vi skal si opp EØS-avtalen? Skal vi ikke ha et felles regelverk? Skal vi ikke ha felles offentlige innkjøpsregler? Skal vi faktisk satse på å ha ulovlig statsstøtte, sånn at norske bedrifter blir møtt med dumping? Eller: Hvilken regjering var det som sov på vakt? Det var i så fall den forrige regjeringen som sov på vakt, og som heller ikke informerte Stortinget om at det faktisk var forslag om å ta ut transport, forslag om å ta ut finans og forslag – som kom litt overraskende på slutten av den prosessen vi så langt har sett – om at energisektoren tas ut.

Det er det den aktive europapolitikken dreier seg om: å gå tidlig inn, sørge for å påvirke tidlig, sånn at vi ikke får den typen vedtak som vi faktisk har fått når det gjelder differensiert arbeidsgiveravgift, eller den typen vedtak vi

har fått knyttet til at anbudsreglene nå er sånn at det ser ut som man blokkerer muligheten til differensiering ut fra om anbudsytene er veldedige eller ikke, eller frivillige eller ikke.

Jeg er litt forbauset over disse spørsmålene, når den forrige regjeringens representanter egentlig burde tenkt gjennom hvem sitt ansvar dette var.

Presidenten: Karin Andersen – til siste oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [11:28:33]: Jeg var ikke klar over at jeg hadde bedt om ordet, men jeg kan ta det når jeg først får det. (Munterhet i salen.)

Presidenten: Det er så mangt et mysterium som kan avklares.

Karin Andersen (SV) [11:28:43]: Jeg synes det er et veldig defensivt standpunkt regjeringen inntar i sak etter sak. Det er åpenbart at saken om ostetoll fikk et helt annet utfall under den forrige regjeringen enn hva regjeringen nå ønsker. Men helt symptomatisk for alle disse sakene er at regjeringen tydeligvis er mer opptatt av å tilfredsstille EUs krav enn å ivareta de spesifikke norske interessene i sak etter sak.

Nå har vi hørt at regjeringen ønsker å innføre jernbanedirektivet, postdirektivet og det ene direktivet etter det andre, og nå også legger seg helt flat for differensiert arbeidsgiveravgift. Er det nå slik at regjeringen har lagt saken ned og ikke ønsker å gå videre med EU for å bedre ordningene, slik at vi slipper tap for norsk næringsliv – med den endringen som regjeringen nå ser ut til å ville godta?

Statsminister Erna Solberg [11:29:50]: Vi kommer til å jobbe videre med langsiktig strategi overfor EU om å få endret disse reglene, men reglene er endret med virkning fra 1. juli 2014. Det vil være ulovlig statsstøtte, og det skjedde altså i et vedtak i juni i 2013. Arbeidet med å få endret det, måtte altså skje før EU fattet sitt vedtak. Og vi er altså gitt ros for at regjeringen var aktiv i det arbeidet, selv om det vi kan lese ut av det, var at vi først og fremst var opptatt av å få gjort noe med å få inn igjen verftene og ikke så mye de andre sektorene som nå er diskutert. Og det har vi jo gjort i arbeidet med størrelsen og omfanget og det at Bodø og Tromsø nå får fortsatt differensiert arbeidsgiveravgift. Det er jo nettopp fordi vi har flyttet grensene – vi har forhandlet, vi har jobbet med å få til bedre løsninger for hvor virkemidlene faktisk kan brukes.

Når det gjelder det langsiktige arbeidet, tror jeg vi alle er enige om at vi skal forsøke å få dette tilbake. Når det gjelder det kortsiktige arbeidet, så betyr det altså at hvis vi ikke gjennomfører dette fra 1. juli, vil norske bedrifter stå i fare for å få dumpingvedtak mot seg, de vil stå i fare for å bli utestengt fra offentlige anskaffelser. Det er en kostnad som ikke staten bærer, det må den enkelte bedriften bære, og det synes jeg ikke vi skal utsette dem for.

Sak nr. 2 [11:31:12]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

– De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Geir Pollestad til klima- og miljøministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 7, fra representanten Jenny Ellaug Følling til næringsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Sverre Myrli til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, tas opp av representanten Mani Hussaini.

Spørsmål 14, fra representanten Trygve Slagsvold Vedum til justis- og beredskapsministeren, vil bli besvart av landbruks- og matministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Fra representanten Geir Pollestad til klima- og miljøministeren:

«Klima- og miljøministeren har tidligere varslet at hun skulle jobbe sammen med landbruksministeren for å finne en akseptabel løsning i svarthalespovesaken. Det går nå mot vår på Jæren.

Jeg vil derfor spørre om statsråden er kommet frem til en løsning i saken?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Spørsmål 2

Janne Sjølmo Nordås (Sp) [11:31:39]: Jeg tillater meg å stille spørsmålet til klima- og miljøvernministeren:

«Transportsektoren er en av sektorene som står for mye forurensning, støy og støvplager.

Hvordan vil statsråden legge til rette for at denne sektoren kan legge om til klimavennlig drivstoff?»

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Tine Sundtoft [11:32:02]: Transportsektoren i Norge, inkludert fiske og såkalte ikke-veigående redskaper, som f.eks. traktorer, står for 33 pst. av de nasjonale klimagassutslippene, hvorav 19 prosentpoeng er utslipp fra veitrafikken. Transportsektoren påfører også befolkningen plager, knyttet til bl.a. lokal forurensning og støy. Lokal luftforurensning er særlig en utfordring i byområde-

ne. For å redusere utslippene fra sektoren er det både viktig med en overgang til mer miljøvennlige transportformer, mindre transportbehov og å bedre teknologien.

Et av satsingsområdene til regjeringen har vært å øke drift og vedlikehold på jernbanenettet, bl.a. for å få mer gods på bane istedenfor på vei. Bedre standard bidrar bl.a. til mer gods på bane. Jernbanetransport bruker mindre energi enn veitransport og bruker for en stor del elektrisitet.

Videre ble sykkelsetningen økt med 76 mill. kr, til 516 mill. kr. Flere på sykkel gir en stor helsegevinst, samtidig som det bidrar til mindre bruk av fossilt drivstoff.

I Nasjonal transportplan 2014–2023 legges det til grunn at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Helhetlige bymiljøavtaler er presentert som en ny samarbeidsform i Nasjonal transportplan, som skal bidra til å nå nullvekstmålet i de ni største byområdene.

En videre omlegging til mer klimavennlig drivstoff, som elektrisitet og biogass, vil bidra til å redusere miljøproblemene i transportsektoren. Det er allerede på plass flere virkemidler som har stimulert til miljøvennlig drivstoff, som avgiftssystemet og omsetningskrav til biodrivstoff. Vi har sett en positiv utvikling de senere årene innen denne sektoren. Det har særlig vært en betydelig økning i salget av elbiler. Elbiler er klima- og miljømessig gunstig ved at de ikke har direkte utslipp av CO₂, NO_x og partikler, men de bidrar imidlertid til støy og lokal luftforurensning via dekkene. I februar hadde elbiler en markedsandel på hele 12 pst. av nye personkjøretøy. For nye personbiler er de gjennomsnittlige CO₂-utslippene redusert med 16 gram per kilometer fra februar i fjor til februar i år.

I klimameldingen ble det satt et mål om at nye personbiler ikke skal slippe ut mer enn 85 gram CO₂ per kilometer i 2020. Som det framgår av den politiske plattformen, vil regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av kjøretøy- og drivstoffavgiftene for å stimulere til en mer moderne og miljøvennlig bilpark. Vi skal også utarbeide krav om at alle nye offentlige kjøretøy, alle nye drosjer, ferger, rutebåter og dieseltog benytter lav- eller nullutslippsteknologi når teknologien tilsier det.

Infrastruktur er også avgjørende for å få til en omlegging til mer klimavennlig drivstoff.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [11:35:06]: Jeg takker ministeren for svaret.

Jeg er jo enig i at det er mye som har gått i positiv retning, som det har vært sterk støtte til både i det politiske miljøet og i befolkningen for øvrig. Det ser vi jo bl.a. på elbilsalg som har økt voldsomt. Men samtidig ser vi noen utfordringer framover, og jeg tenker også litt på sjøtransport, som det egentlig er et tverrpolitisk ønske om å styrke ved å få mer varer over på sjø i stedet for på veiene. En utfordring som jeg møter, er at man peker på at svoveldirektivet, som ble innført som et klimavennlig tiltak, kan føre til at man faktisk svekker konkurransekraften til sjøtransporten.

Og da blir mitt spørsmål: Hvordan kan vi finne tiltak som både er klimavennlige og som styrker konkurransekraften til – i dette tilfellet – sjøtransport? For i et klima-

perspektiv vil det jo være viktig å få flere varer over på sjø og ikke på vei.

Statsråd Tine Sundtoft [11:36:12]: Som jeg sa i mitt første svar, så vet vi at transportsektoren står for en veldig stor andel av klimagassutslippene. Vi vet at vi har en utfordring med å få redusert med 0,8 millioner tonn CO₂ fram til 2020. Vi må gjøre alt vi kan også for å få mer gods over fra vei til sjø, og vi må se på en helhetlig innretning av avgiftspolitikken for å få det til.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [11:36:39]: I tillegg ser vi at det er store utfordringer knyttet til storbyene våre, utfordringer med køer knyttet til at mange gjerne reiser samtidig, til samme tidspunkt, og det er både et trafikalt problem, det er utfordringer i forhold til klima, det er et støyproblem, og man kan bli dårlig av støvet. Det er viktig å investere i kollektive løsninger, som både den forrige regjeringen gjorde, og som jeg ser at den nye regjeringen har tenkt å gjøre.

Men ett tiltak som i tillegg kan fungere, særlig i kombinasjon med investering i kollektive løsninger, er å innføre kjøprising. Vil klima- og miljøvernministeren anbefale det som et av tiltakene?

Statsråd Tine Sundtoft [11:37:28]: Som det er vedtatt i Nasjonal transportplan, så skal vi ta trafikkveksten i storbyområdene med kollektivtransport, sykkel og gange. Kjøprising er et verktøy som fungerer, men det er viktig for denne regjeringen at det er lokalpolitikkerne selv som velger hvilke verktøy de vil bruke. Men vi kommer til å sette krav til resultater for å få midler i bymiljøavtalene. Vi må sammen gjøre en innsats for å flytte trafikken over til kollektivtransport, gange og sykkel. Men det er et viktig prinsipp: Det er det lokale selvstyret som fungerer, og det er lokalpolitikkerne som selv skal velge hvilke verktøy de vil bruke. Men vi skal betale for resultater her.

Spørsmål 3

Ivar Odnes (Sp) [11:38:27]: «I punkt 2.2.11 i rovviltforliket av 2011 står det at «Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfelleringsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte». I Oppland er fortsatt 5 dyr av ei kvote på 8 jerv ikke teke ut, sjølv om lisensperioden gjekk ut 15. februar. Miljødirektoratet vil nå avventa situasjonen til eventuelt å utføre hi-uttak.

Meiner statsråden dette er i tråd med rovviltforliket?»

Statsråd Tine Sundtoft [11:39:04]: Innledningsvis finner jeg grunn til å understreke at rovviltforliket må leses i sammenheng for å gi en helhetlig forståelse av hvordan rovviltforvaltningen skal gjennomføres. Rovviltforliket sier bl.a. at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammene av Bernkonvensjonen, den todelte målsetting og bestemmelsene i naturmangfoldloven. Dette innebærer at det stilles krav til vurderinger også utover de konkrete for-

muleringene som følger av hvert enkelt punkt i rovviltforliket.

Svaret på spørsmålet fra representanten Ivar Odnes er ja. Jeg mener at Miljødirektoratets håndtering er i tråd med rovviltforliket. Som det framgår av punktet i rovviltforliket som refereres i spørsmålet, må miljøforvaltningen gjøre en vurdering av hva som er mest hensiktsmessig også sett i lys av kostnadseffektiviteten. Det er Miljødirektoratet som i tråd med rovviltforliket har myndigheten til å vurdere dette, og jeg har tillit til at direktoratet vurderer dette på en god måte.

I perioden fra rovviltforliket ble vedtatt i Stortinget i 2011 og fram til utgangen av 2013 er det gjennomført ekstraordinære uttak av totalt 120 jerv i Norge. Miljødirektoratet har nå signalisert at det som tidligere år vil gjøres fortløpende vurderinger av ekstraordinære uttak av jerv. Utgangspunktet for de bestandsmessige vurderingene er imidlertid endret fra de foregående år ved at jervebestanden ikke lenger er betydelig over bestandsmålet på 39 årlige ungekull på landsbasis.

I 2013 ble det registrert 44 jervehi i Norge, men av disse ble det gjennomført fire hiuttak, slik at jervebestanden ved inngangen til beitesesongen for sau var tilnærmet lik det nasjonale bestandsmålet.

Sammenliknet med foregående år, da jervebestanden var betydelig over bestandsmålet, er handlingsrommet nå mindre for å gjennomføre ekstraordinære uttak. Dette hører sammen med at kravet til presisjon i forvaltningsvedtak øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes.

Ivar Odnes (Sp) [11:41:14]: Det er viktig at Stortinget bit seg merke i det som statsråden her kjem med. For Oppland sin del er situasjonen dramatisk, med store tapstal det siste året. Men eg registrerer òg at det i region 7, Nordland, kor ein har ein jervekvote på 23 dyr, berre er teke ut seks dyr. Lisensfelling skal brukast som eit bestandsregulerande tiltak.

Meiner statsråden at det er kostnadseffektivt at beitesesongen 2014 kjem utan at ein har regulert bestanden av jerv?

Statsråd Tine Sundtoft [11:41:58]: Som jeg redegjorde for i mitt innledende svar, må rovviltforliket leses i sammenheng for å gi en helhetlig forståelse. Det innebærer også at vurderingen av de enkelte punktene i rovviltforliket må gjøres innenfor rammen av det regelverket vi har, internasjonale forpliktelser og den todelte målsetningen for å komme så nær bestandsmålene som mulig.

Det er en intensjon i rovviltforliket at en ønsker å redusere andelen av hiuttak av jerv og heller – så langt det er mulig – ta ut jerv før yngleperioden.

Samtidig åpner rovdryforliket også for at Miljødirektoratet selv vurderer hva som er mest hensiktsmessig i hvert enkelt tilfelle. Derfor har jeg tillit til at det vurderes også her.

Ivar Odnes (Sp) [11:42:45]: Det er nettopp dei ulike innrettingane som rovviltneimndene bruker når dei skal

vurdere lisensfellingkvoten som vert sett på hausten. Når rovviltneimndene set sine kvotar, er dei baserte på bestandsregistreringa som er gjort.

Meiner klima- og miljøministeren at desse vurderingane frå rovviltneimndene skal overprøvast igjen i slutten av lisensfellingsperioden?

Statsråd Tine Sundtoft [11:43:19]: Det er viktig at vi har en god samhandling med de regionale rovviltneimndene for å nå de nasjonale målene her. Vi ser at uttaket gjennom ordinær lisensfelling så langt ikke har gitt ønsket resultat.

Vi ser nå også at bestanden av jerv etter flere år har vært betydelig over bestandsmålet på 39 årlige ungekull, og derfor er vi nå ganske nær det nasjonale bestandsmålet.

Som sagt har Miljødirektoratet gjennom ekstraordinære uttak tatt ut over 120 jerv i perioden fra rovviltforliket ble vedtatt til utgangen av 2013. Bestandsregistreringen viser at Miljødirektoratet har lyktes godt med presisjonsnivået i de vurderingene som er gjort i forbindelse med ekstraordinære uttak av jerv.

Som representanten Odnes vet, skal vi også ha et møte tidlig i juni med de regionale rovviltneimndene, for det er viktig at vi får det samarbeidet til å fungere på en god måte. Men vi må være tett på de nasjonale bestandsmålene.

Spørsmål 4

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:44:48]: «Skog som vokser og jorda den vokser i, kan binde store mengder karbon. Skog spiller derfor en viktig rolle i klimapolitikken.

Hva mener statsråden er den beste måten å forvalte skog på i et klimaperspektiv?»

Statsråd Tine Sundtoft [11:45:01]: Skogen er viktig i klimasammenheng. Den norske skogen tar opp over 60 pst. av våre totale klimagassutslipp. Skogen lagrer karbon fra atmosfæren og bidrar til å redusere utslipp ved at bioenergi kan erstatte fossil energi, og ved at tre erstatter andre, utslippsintensive materialer.

I vår regjeringsplattform sier vi at regjeringen vil legge større vekt på klimapolitiske målsetninger i forvaltningen av norske skoger. Det er flere tiltak som kan være aktuelle for å gi et optimalt opptak av CO₂ i skogen. I klimaforliket er bl.a. planting av skog på nye arealer, økt plantetetthet og styrket skogvern trukket fram som mulige tiltak. Økt plantetetthet kan gi større opptak av karbon per areal.

Blant annet fordi plantenivået var særlig høyt etter krigen, har vi i dag et høyt CO₂-opptak i de norske skogene. Opptaket vil imidlertid falle over tid hvis vi ikke iverksetter tiltak. Regjeringen arbeider med å følge opp skogtiltakene som står i klimaforliket.

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet har bl.a. levert et oppdrag til Miljødirektoratet, Statens landbruksforvaltning og Norsk institutt for skog og landskap om å vurdere skogvern som klimatiltak og under hvilke betingelser dette bør gjøres.

Vi venter også på bakgrunnsmateriale om gjødsling av

skog som klimatiltak, fra de samme fagetatene. Gjødsling kan øke planteveksten og dermed øke karbonopptak i skogen.

Vi er samtidig i ferd med å lage en strategi for planting av skog på nye arealer som klimatiltak.

I tillegg til skogenes betydning for næring og klima har skogene mange andre viktige miljøverdier. Halvparten av våre truede og nær truede arter lever i skog.

Skogene er også viktige for friluftsliv og naturopplevelser for et stort antall mennesker. Vi har derfor et særskilt ansvar for å ivareta skogens ressurser på en helhetlig måte og drive skogene bærekraftig.

Norske skogeiere har gode tradisjoner for en langsiktig forvaltning av skogressursene. I utviklingen av en god klimapolitisk skogforvaltning er det avgjørende med godt samspill med næringsinteressene og miljøinteressene. Jeg tror at vi gjennom et godt samarbeid, basert på grundige, faglige vurderinger, skal få til gode tiltak som gjør at skogen bidrar i klimasammenheng langt fram i tid.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:47:39]: Skogen binder mest CO₂ når den er i vekst – det er da den fanger opp mest. I voksen alder er det mindre tilvekst, og derfor binder den mindre CO₂.

Det har vært ulike syn på vern kontra aktiv bruk og hva som er det mest effektive klimatiltaket. Noen sier at det å verne skogen er best. Jeg mener at biologien tilsier at det er feil, og at den beste bruken er en aktiv bruk av skogressursen; at man tar ut ressurser og planter på nytt.

Hva er statsrådens overordnede vurdering av det?

Statsråd Tine Sundtoft [11:48:17]: Jeg tror det her er viktig å forholde seg til fakta og det eksisterende kunnskapsgrunnlaget vi har.

Vi har nå bedt om en bakgrunnsrapport om vern av skog som klimatiltak fra Miljødirektoratet, Statens landbruksforvaltning og Norsk institutt for skog og landskap. Den rapporten kommer til høsten. Da håper jeg at vi også der får mer fakta om den problemstillingen som representanten tar opp.

Jeg tror det viktigste er å optimalisere arealene. Noen arealer kan være bedre egnet som karbonlager og vern, og andre er bedre egnet for produksjon. Her strides fagfolkene. Derfor er det å få et noe bedre faktagrunnlag for de vurderingene i vår interesse, og vi håper at den rapporten vi får til høsten, vil hjelpe oss til å ta en bedre vurdering.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:49:09]: I svaret fra statsråden nå brukes ordene «karbonlager» og «vern» som en motsetning til aktiv skogbruk og karbonfangst. Jeg er ikke sikker på om det var tilsiktet, men det kan i hvert fall oppfattes slik. Senterpartiets oppfatning er at noe av den beste karbonlagringen vi kan ha i skogbruket, er nettopp at vi bruker skogen aktivt, f.eks. binder CO₂ i denne bygningen som vi står i nå, og at den beste måten å binde CO₂ på, er å sette skogen i arbeid.

Er statsråden enig i en slik vurdering?

Et siste spørsmål: I det første budsjettet til den nye regjeringen kuttet man i trebasert innovasjonsprogram, som

handlet om ny bruk av tre til nye produkter, f.eks. klær, og man kuttet i energiflisordningen.

Hva er statsrådens vurdering av hvordan de to kuttene innvirker på den aktive bruken av skogen og hvordan man kan få nye produkter som binder CO₂ i framtiden?

Statsråd Tine Sundtoft [11:50:09]: Jeg sier at det viktigste er å optimalisere arealene, og det er en faglig vurdering hvilke arealer som er best egnet. Noen arealer er best egnet for karbonlager og vern, og andre arealer er bedre egnet for produksjon. Det ene utelukker ikke det andre, men vi ønsker mer fakta for å ta en riktig vurdering av det.

Når det gjelder spørsmålet om det er innenfor budsjettet, samarbeider jeg med landbruks- og matministeren om oppfølging av klimaforliket på skog. Når det gjelder budsjettbevilgninger mer konkret, må vi komme tilbake til det i den ordinære budsjettprosessen. Men det å forbedre treforedlingsindustriens konkurransekraft, herigjennom muligheter for produkter og teknologiutvikling, er viktig for oss, så dette kommer vi tilbake til i budsjettet for 2015.

Spørsmål 5

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:51:11]: Det kunne ha vore freistande å ta del i den førre samtalen her, men vi må vidare til eit anna viktig tema.

«I fjor ble 1 004 neshorn og titusener av elefanter drept av krypskyttere. Dyr som tiger og svart neshorn er truet av ulovlig jakt. Denne brutale miljøkriminaliteten finansierer terror, narkotika og våpen. Det er fremmet forslag om en spesialutsending fra FN og en GA-resolusjon om temaet.

Storbritannia har bevilget 10 mill. pund til å bekjempe miljøkriminalitet.

Hvordan vil regjeringen øke bevilgningene og styrke arbeidet mot miljøkriminalitet, og vil den arbeide for en resolusjon og spesialutsending mot ulovlig jakt i FN?»

Statsråd Tine Sundtoft [11:51:56]: Antall neshorn drept i Sør-Afrika alene i 2013 var nesten dobbelt så mange som i 2012. På et møte som ble holdt i desember i fjor under Konvensjonen om handel med truede arter – CITES, ble det slått fast at Afrika kan tape inntil en femtedel av hele sin elefantpopulasjon innen ti år hvis ikke nivået på ulovlig jakt reduseres. Handel med tømmer er også en viktig årsak til avskoging.

Jeg har arbeidet for at problemstillingen settes på dagsorden på det første møtet i FNs miljøforsamling under FNs miljøprogram i juni i år. Her vil miljøministrene kunne rette søkelyset på problemet og støtte videre arbeid for å bekjempe ulovlig jakt.

Problemet med ulovlig jakt på dyr bør sees i sammenheng også med annen miljøkriminalitet. Her finnes koblinger til organisert kriminalitet og terrorvirksomhet. Kapasitetsbygging i utviklingsland er derfor viktig.

I den forbindelse har også regjeringens klima- og skogprosjekt støttet FN og Interpol i bekjempelsen av organisert kriminalitet i skogsektoren i utviklingsland, særlig ulovlig hogst og handel med ulovlig hogd tømmer og tøm-

merprodukter. Den kapasitetsbyggende innsatsen i prosjektene bidrar også til resultater for å bekjempe øvrig miljøkriminalitet, som krypskyting og ulovlig handel med truede dyrearter.

Politi- og påtalemyndigheter deltar i trening og utdanningsprogrammer. Myndighetenes lovverk for å bekjempe korrupsjon, skattesvik og hvitvasking rustes opp. Prosjektene har gitt konkrete resultater i form av beslag og arrestasjoner. I august i fjor ble regnskogtømmer tilsvarende 20 000 lastebillass beslaglagt av politiet i Venezuela og Costa Rica. Klima- og skogprosjektet ser nå på muligheten for å oppskalere denne innsatsen, særlig med vekt på mellomstatlig samarbeid og havnekontroll. Øst-Afrika, som også sliter med krypskyting av elefanter, vil være relevant i den forbindelse.

Eventuelle økte bevilgninger fra regjeringen til å bekjempe miljøkriminalitet må vurderes på vanlig måte i budsjettprosessene.

Klima- og miljødepartementet vil i samråd med andre berørte departementer vurdere spørsmålet om en FN-resolusjon og en egen spesialutsending når det formelt tas opp i FNs generalforsamling i New York.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:54:21]: Eg synest det var mykje positivt i det svaret, og eg trur ikkje det er tvil om at miljøministeren og eg er heilt einige om alvoret i dette problemet. Det kan vere ein ganske dramatisk situasjon for ein rekkje dyreartar, men òg for nokre av dei som er aller mest kjende. Det gjorde eit stort inntrykk på meg då Sør-Afrikas miljøvernminister, då ho var på besøk i fjor, fortalde meg at dei har så mykje som 90 pst. av alle svarte nashorn i verda, og at desse dyra – med dagens tempo – kunne vere utrydda i 2025. Det er nesten ikkje til å fatte. Men nettopp derfor er eg opptatt av tiltaka mot dette, og eg er jo klar over at klima- og skogprosjektet kan ha noko større moglegheit til – innan eit år – å bruke ekstra pengar dersom ein finn gode tiltak.

Eg kunne tenkje meg å gjenta spørsmålet. Vil statsråden vere ein pådrivar for at vi bidrar med ekstra midlar i dette internasjonale arbeidet?

Statsråd Tine Sundtoft [11:55:26]: Som jeg sa i mitt første svar, vil jeg bruke FNs miljøforsamling i juni til å sende et tydelig politisk signal om at dette er et viktig spørsmål som har miljøkonsekvenser, men også konsekvenser for økonomisk og sosial utvikling i land, spesielt i utviklingsland. Jeg tror det er lurt at vi samarbeider med Storbritannia, som allerede har gjort et bra stykke arbeid med dette, for å løfte det fram på FNs miljøforsamling.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:55:57]: Det er positivt at det vert teke opp der, så eg trur berre eg gjentek at mi oppfordring er å heile tida sjå på moglegheitene for å bidra på ulike måtar, og så håpar eg òg at ein seriøst vil vurdere dei forslaga som er sette fram i FN, og som eg veit har ein del støtte internasjonalt.

Eg ber om lov til å leggje til eit tilleggsspørsmål, for alvorleg miljøkriminalitet er jo eit stort problem òg i vårt

eige land. Forsking som er gjort på dette, tydar på at så mykje som halvparten av all ulv som vert drepen i Noreg og Sverige, truleg vert drepen gjennom ulovleg jakt. Det er grov miljøkriminalitet, og fordi bestanden er trua, er dette veldig viktig å få gjort noko med.

Eg kunne tenkje meg å spørje klima- og miljøvernministeren: Kva kan ho sjå for seg å gjere ytterlegare for å kjempe mot ulovleg jakt på ulv?

Statsråd Tine Sundtoft [11:56:49]: Det var jo et spørsmål litt på siden av det opprinnelige spørsmålet, men her har vi en felles interesse av å bekjempe ulovlig jakt på ulv, som er alvorlig miljøkriminalitet, og når vi har et bredt forlik i Stortinget om bestandsmål på ulv, må vi ta i bruk de virkemidlene vi har, for at dette skal gjøres på en god måte. Jeg tror noe av utfordringen med den miljøkriminaliteten også er at vi ikke har en god nok soneforvaltning av rovdyrpolitikken, så vi ser at det å ha en aktiv rovdyrpolitikk også er et godt virkemiddel for å bekjempe miljøkriminaliteten, som er et alvorlig problem.

Presidenten: Da får vi håpe at både ulven og neshornet går tryggere tider i møte.

Neste spørsmål er fra representanten Ivar Odnes til klima- og miljøvernministeren. Odnes har hatt et spørsmål før, så presidenten går ut fra at ett av disse er en overligger fra forrige spørretime.

Spørsmål 6

Ivar Odnes (Sp) [11:57:56]: Det stemmer, det, og eg er glad for å fortsetja diskusjonen med miljøvernministeren, men om andre tema, og det gjeld kulturminnevern og freda bygningar.

«I Norge er det om lag 3 700 permanent fredede bygninger i privat eie. Disse representerer en viktig del av vår felles kulturarv. I tillegg til utfordringen ved å sikre bygningsarven mot brann og andre ødeleggelser, opplever eiere av fredede bygninger å bli avvist av forsikringselskapene. Dette til tross for at Riksantikvaren dekker de antikvariske merkostnadene ved brann.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre eierne forsikring av denne kulturarven, samt oppnå priskonkurranse på området?»

Statsråd Tine Sundtoft [11:58:41]: Gode og dekkende forsikringsordninger er primært forsikringsselskapenes ansvar, men Riksantikvaren har på bakgrunn av at eiere har blitt avvist av forsikringsselskaper tatt initiativ overfor forsikringsbransjen som skal sikre eiere av fredete bygninger like gode forsikringsvilkår som eiere av hus som ikke er omfattet av vern.

Denne regjeringen er opptatt av å sikre eierne av fredete og verneverdige bygninger gode rammevilkår. Jeg mener derfor at Riksantikvarens initiativ overfor forsikringsselskapene er viktig.

Fredete bygninger utgjør en liten andel av den totale bygningsmassen, og det er heldigvis svært få fredete

bygninger som skades i brann. Jeg opplever at eierne har stor bevissthet rundt brann og sikkerhet ettersom verdiene er uerstattelige. Det er derfor få eksempler på brannskader i fredete og verneverdige bygninger som har utløst erstatninger utover det normale. Når ulykken inntreffer, og bygningen brenner ned, vil Riksantikvaren kun unntaksvis kreve gjenoppbygning. Hvis så er tilfellet, vil Riksantikvaren gå inn og dekke merkostnadene ved å bygge opp igjen i henhold til antikvariske krav. Det samme gjelder ved mindre omfattende skader. Jeg mener derfor at risikoen for selskapene er liten.

Dersom eiere av fredede bygninger likevel tilbys dårlige vilkår, bør de vurdere å klage saken inn for Finansklagenemnda.

Ivar Odnes (Sp) [12:00:22]: Eg takkar for svaret. Eg har registrert at Riksantikvaren har hatt eit aktivt engasjement overfor forsikringsselskap i brevs form i 2012 og òg no i 2014. Eg registrerer framleis at eigarar slit med å få forsikra sine objekt, og at dei òg må betala ein dyrare forsikringssum, så eg hadde håpa at kanskje statsråden hadde kunna teke eit endå meir offensivt grep overfor forsikringsselskapa når det gjeld dette. Men kva slags rolle ynskjer klima- og miljøministeren å ta? Skal vi redusera talet på freda bygningar som går ut av historia, er dette ein del av grunnlaget for eigaren òg – å kunna ha økonomi til å ta vare på bygningen.

Statsråd Tine Sundtoft [12:01:18]: Det er viktig å holde fast ved prinsippet om gode og dekkende forsikringsordninger. Det er primært forsikringsselskapenes ansvar. Men derfor ønsker Riksantikvaren å følge opp dette, for jeg tror det er litt feil, og at forsikringsselskapene tror at det er en større risiko enn det i realiteten er, så lenge Riksantikvaren sier at en skal betale merkostnaden hvis det blir fredning. Så jeg tror det er viktig eventuelt å få fram noen av de konkrete sakene og klage dem inn for Finansklagenemnda for å se om forsikringsselskapene fremdeles står ved dette, og mener at det er en merkostnad.

Vi er veldig opptatt av at eiere av fredede bygninger ikke skal ha større utfordringer enn de trenger – og fortsette det arbeidet – men det er et viktig prinsipp at det er forsikringsselskapenes ansvar. Vi kan ikke gå inn og overta det ansvaret fra forsikringsselskapene.

Ivar Odnes (Sp) [12:02:17]: Det er viktige objekt. Det er ein grunn til at desse er freda ved lov, og at dette skal takast vare på. I historia frå Lærdal og den storbrannen som var der, som òg truga objekt som var freda og verneverdige, handla éin del om forsikringsbiten, men det er òg dette å kunna gjeva eigaren økonomi til å førebyggja brann og sikra sine objekt – det er òg ein del av vår oppgåve. Jobbar klima- og miljøministeren for å få inn brannsikringstiltak i freda, verneverdige bygg òg?

Statsråd Tine Sundtoft [12:03:00]: Her er det også viktig å være klar over rekkefølgen. Punkt én: Det er eierne som har det primære ansvaret. Heldigvis er eierne av fredede bygninger veldig bevisst det ansvaret, for det er

verdier som er uerstattelige. Så er det kommunene som er ansvarlige for å sikre sine spesielle trehusbebyggelser. Så kan vi komme inn og bruke vår kompetanse hos Riksantikvaren for å få dette til. Men vi er opptatt av å plassere ansvaret der det skal være. Men vi vil i nært samarbeid med eierne og kommunene passe på at vi har en god brannsikring i dette landet, for vi har 180 trehusmiljøer som er viktige for vår felles kulturarv, og som kan være uerstattelige.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jenny Ellaug Følling til næringsministeren, besvares av helse- og omsorgsministeren på vegne av næringsministeren.

Jenny Følling (Sp) [12:04:10]: «Regjeringa sine kutt i dei regionale utviklingsmidla medfører at fylkeskommunane og deira samarbeidspartnar, Innovasjon Norge, får mindre til nyetableringar og nye innovative verksemdar. Mange bedrifter ville ikkje ha greidd seg gjennom «blodbadfasen» dersom dei ikkje hadde fått fødselshjelp gjennom Innovasjon Norge.

Korleis vil statsråden hjelpe gründerar opp, og kva verkemiddel vil koma i staden for dei kraftige kutt i regionale utviklingsmiddel/bedriftsretta verkemiddel i Distrikts-Norge?»

Statsråd Bent Høie [12:04:52]: Arbeidet med å fremme næringsutvikling og innovasjon i hele landet er veldig viktig for regjeringen, og det å forbedre vilkårene for gründere og oppstartsbedrifter er en viktig del av dette. Regjeringsplattformen sier at regjeringen vil prioritere virkemidler som kan styrke innovasjon og nyetablering i alle deler av landet, med vekt på gründere og entreprenører.

Næringspolitikken favner mye bredere enn det som ofte assosieres med næringspolitiske virkemidler. Det er summen av rammebetingelsene som påvirker næringslivet som er viktig for vår framtidige evne til verdiskaping. Samferdsel, forskning og rammebetingelser for næringslivet er bare noen av områdene der regjeringen allerede har gjennomført tiltak for å skape arbeidsplasser, og ikke minst for å styrke vekstkraften i hele Norge.

De viktigste ordningene for å utløse innovasjon og næringsutvikling i Norge er de landsdekkende ordningene innen det offentlige virkemiddelapparatet. Disse ordningene er også tilgjengelig i distriktene. Hovedandelen av midlene som tildeles gjennom Innovasjon Norge og de andre offentlige virkemiddelaktørene, er landsdekkende, og skal støtte de beste prosjektene, uavhengig av om de er lokalisert i Halden eller i Hammerfest. Et eksempel på en sårn ordning er Innovasjon Norges etablerertilskuddsordning, som skal bidra til å få fram flere gode gründere i hele landet.

I tillegg til midlene som finnes i de landsdekkende ordningene, er det bevilget nesten 1,2 mrd. kr i regionale utviklingsmidler i 2014. Disse midlene skal gi fylkeskom-

munene anledning til å spisse innsatsen mot innovasjon og nyskaping.

Som sagt er gründere viktige for regjeringen. Regjeringsplattformen sier bl.a. at programmer for kommersialisering av forskningsresultater skal styrkes, og at midlene til såkornfondene skal økes for å videreutvikle nye bedrifter og innovasjoner. I 2014-budsjettet er det satt av midler til opprettelsen av to nye såkornfond. Fondene skal foreta førstegangsinvesteringer i såkorn- og oppstartsfasen i nye og innovative og internasjonalt konkurransedyktige bedrifter i hele landet. For å stimulere til økt investering i forskning og innovasjon i næringslivet ble ordningen Brukerstyrt innovasjonsarena, BIA, i Norges forskningsråd styrket med 80 mill. kr i 2014-budsjettet, sammenlignet med budsjettforslaget fra den forrige regjeringen. Tilsvarende ble rammene for de årlige skattefradragene for egenutført FoU gjennom SkatteFUNN-ordningen økt fra 5,5 mill. kr til 8 mill. kr. Flere vil dermed komme inn under ordningen, og foretak med økende forskningsaktivitet kan utnytte ordningen lenger.

I tillegg til styrkingen av disse har regjeringen også på mange andre områder styrket næringslivets rammebetingelser for å få et mer konkurransedyktig næringsliv. Blant annet har vi redusert de samlede skatter og avgifter med til sammen 7,3 mrd. kr påløpt i 2014.

Jenny Følling (Sp) [12:07:53]: Statsråden svarar ikkje på det eg eigentleg spør om. Eg spør om dei store kutta i dei regionale utviklingsmidlane på 430 mill. kr som ventleg òg må medføre reduksjon til Innovasjon Noreg. Fylke som blir kutta med 30–60 mill. kr, greier ikkje å oppretthalde løyvingane til Innovasjon Noreg, og det er nettopp bedrifter som skal starte opp, og kome gjennom «blodbadfasen», dette rammar. Det er gründerfiendtleg. Så spørsmålet mitt er: Korleis vil regjeringa følgje opp gründerar?

Statsråd Bent Høie [12:08:30]: Gründernes mulighet til å etablere seg er avhengig – heldigvis – av mye mer enn fylkeskommunenes regionale utviklingsmidler. Men selv etter den reduksjonen som ligger inne i 2014-budsjettet, får fylkeskommunene om lag 1,2 mrd. kr til fortsatt å bidra inn i dette arbeidet.

Men regjeringen har bl.a. gjennom sine skatte- og avgiftslettelser latt være å dra inn over 7 mrd. kr, som bl.a. kan brukes av private til å investere i ny virksomhet. Det å dra inn milliardbeløp og så dele ut småpenger tilbake er ikke den beste næringspolitikken.

Jenny Ellaug Følling (Sp) [12:09:20]: Ein må faktisk begynne å tene pengar og betale skatt viss skatte- og avgiftsverkemiddel skal verke. Og det som kjem i tillegg, er den differensierte arbeidsgivaravgifta – som går på dei generelle tiltaka som transport og energi, og som rammar reiselivet i distrikta – som kjem, i sum, oppå desse kraftige kutta i dei distriktsretta verkemidlane. Statsministeren sa at ho trur på at politikk verkar, og eg trur òg dette verkar på distriktsbedrifter. Korleis trur statsråden at dette i sum vil verke inn på nyetableringar?

Statsråd Bent Høie [12:10:07]: Denne regjeringen fører en mer offensiv næringspolitikk enn den forrige regjeringen, bl.a. ved å bedre rammebetingelsene for konkurranseutsatt næringsliv. Det gjør vi på mange områder. Det gjør vi ved å satse mer på forskning og utvikling. Det gjør vi ved å sørge for å la være å dra inn privat investeringskapital, men la den være igjen i distriktene, der folk bor.

Den forrige regjeringens politikk, som handlet om å dra inn milliardbeløp og dele ut småpenger etterpå, kan gjerne framstå som en aktiv næringspolitikk, men er i realiteten en politikk som struper privat investeringskapital i Norge.

Derfor er det en målsetting for denne regjeringen å redusere skatten på norsk eierskap. Skal vi sørge for at bedriftene forblir i Norge, at styremøtene fortsatt holdes på Evje, i Halden og i Hammerfest og ikke i Shanghai, i Houston og i Singapore, må vi redusere særskatten på norsk lokalt eierskap.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Sverre Myrli til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, vil bli tatt opp av representanten Mani Hussaini.

Mani Hussaini (A) [12:11:21]: «Regjeringen har kuttet tilskuddet med 20 pst. til kommuner som bosetter asylbarn. Samtidig er det et mål å raskere kunne bosette flere av de over 900 barna som venter på asylmottak. Flere kommuner sier nå at bosetting av enslige mindreårige asylsøkere blir vanskeligere. Statsråden har uttalt at hun ønsker raskere bosetting, særlig av barn.

Hvis statsråden virkelig mener det, hvorfor kuttes det da i midler som skal bidra til at barn som sitter alene på mottak, kan bli bosatt og bli en del av det norske samfunnet?»

Statsråd Solveig Horne [12:11:58]: Ved utgangen av februar i år ventet 945 barn på bosetting. Av disse har 434 fått kommuneplass og flytter til en kommune i løpet av kort tid. Denne regjeringen har økt integreringstilskuddet for barn for å få en raskere bosetting av denne gruppen.

Refusjonsordningen for kommunenes utgifter til barnevernstiltak, som representanten her viser til, gjelder kun for enslige mindreårige flyktninger. 142 av dem som nå venter, er enslige mindreårige flyktninger.

Fram til og med 2013 refunderte staten 100 pst. av kommunenes utgifter til barnevernstiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger utover en kommunal egenandel.

Regjeringen Stoltenberg II foreslo i sitt budsjett for 2014 å redusere refusjonen fra 100 pst. til 90 pst. Dette forslaget tilsvarte en innsparing på anslagsvis 120 mill. kr. Vi var enig med Stoltenberg-regjeringen i at utviklingen mot at alle enslige mindreårige flyktninger trenger et barnevernstiltak, ikke er den rette veien å gå. Regjeringen foreslo derfor å redusere refusjonen til 80 pst., tilsvarende ytterligere 120 mill. kr. I tillegg ble regjeringen enig med

Kristelig Folkeparti og Venstre om å styrke det særskilte tilskuddet ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger med 120 mill. kr.

Vi har omfordelt midler mellom to ordninger som begge er rettet mot enslige mindreårige flyktninger. Det ordinære tilskuddet for bosetting av enslige mindreårige flyktninger har økt parallelt med reduksjonen i refusjonsordningen.

Regjeringen ønsker å vri finansieringen av tiltak for enslige mindreårige over til det særskilte tilskuddet som utbetales til alle kommuner for hver enslige mindreårige flyktning de bosetter.

Barn skal få den oppfølgingen som hver enkelt trenger. Men alle barn trenger ikke et barnevernstiltak ute i kommunen.

Ved å overføre midler fra refusjonsordningen til det særskilte tilskuddet gir vi kommunene større frihet til selv å finne de løsningene de mener er best for det enkelte barn. Kommunene står nå fritt til å benytte det særskilte tilskuddet til de tjenestene kommunene selv mener er best for barna.

Økningen i 2014 av integreringstilskuddet og det særskilte tilskuddet utgjør til sammen en større overføring til kommunene enn reduksjonen i refusjonsordningen for barnevernstjenester. Samlet sett kommer kommunene bedre ut i 2014 enn i 2013.

Så langt har kommunene økt bosettingen med 24 pst. i forhold til samme tid i fjor. Det er ikke nok, men det går i riktig retning. Vi har en samarbeidsavtale med KS, med klare mål om bosetting av flyktninger. Avtalen forplikter kommunene og staten.

Jeg har store forventninger til at kommunene også i framtida vil være med og bosette dem som trenger det.

Mani Hussaini (A) [12:15:03]: Ifølge statsrådens partikollega og ordfører i Hvaler kommune vil regjeringens politikk «føre til en svekket integrering». Han sier at regjeringen med dette forslaget straffer de kommunene som har vært flinke til å bosette. Dette vil koste Hvaler kommune 6–7 mill. kr, og det tvinger ham til å stanse bosetting av nye asylbarn.

Den blå-blå regjeringen straffer altså kommuner som prisverdig har bygget opp gode barnevernstiltak, men enda verre: De barna som sitter i mottak, og som har flyktet og satt livet på vent, må vente enda lenger på å få en kommune å bo i.

Mener statsråden at ordføreren i Hvaler kommune tar feil når han sier at kuttet til regjeringen vil føre til dårligere integrering? Hvordan vil statsråden sørge for at kommuner som Hvaler ikke føler seg tvunget til å stanse bosetting av nye asylbarn?

Statsråd Solveig Horne [12:15:53]: Jeg registrerer hva representanten tar opp. Jeg synes det er synd hvis det er noen kommuner som ikke klarer å bosette, slik de har lovet. Vi har en avtale med KS og kommunene, som skal klare å få til bosetting.

Det vi nå har gjort, innført en egenandel, mener jeg er den rette veien å gå. Samlet sett vil kommunene få mer

penger til sitt arbeid med bosetting og integrering enn det de hadde i 2013.

De barna som trenger hjelp, skal få det. Men ikke alle barn trenger barnevernstiltak ute i kommunene. Ved å øke det særskilte tilskuddet som skal gå til enslige mindreårige flyktninger, og ved å øke integreringstilskuddet vil kommunene få en bedre økonomi til å bosette både voksne og barn i sin kommune.

Mani Hussaini (A) [12:16:49]: Statsråden nevnte at Arbeiderpartiet foreslo et kutt på 10 pst. Det er helt riktig. Men det vesentlige her – som statsråden unnlot å nevne – er at Arbeiderpartiet reverserte dette raskt, fordi vi lyttet til hva de berørte kommunene og KS sa, nemlig at dette ville hindre bosetting. Arbeiderpartiet valgte å lytte og å reversere.

Det er derfor litt underlig at statsråden velger å kutte med 20 pst. og samtidig snakker om en nasjonal dugnad for bosetting. Jeg liker ordet «dugnad», men det som kjennetegner en dugnad, er at det er mange som bidrar. Regjeringens bidrag til denne dugnaden er derfor ikke så mye å skryte av.

Vil statsråden lytte til de berørte kommunene og KS og reversere dette kuttet, slik at flere asylbarn blir bosatt?

Statsråd Solveig Horne [12:17:40]: Som jeg sa i mitt forrige svar, har kommunene samlet sett fått en bedre økonomi i 2014 enn de hadde i 2013 når det gjelder integreringstilskudd.

Det denne regjeringen har gjort, er at vi har omfordelt midler. Det er en egenandel på barnevernstiltak – nå snakker vi om barnevernstiltak, og alle barn trenger ikke barnevernstiltak ute i kommunen – og vi har økt det særskilte tilskuddet til å bosette enslige mindreårige asylsøkere, samtidig som vi har lik sats for barn. Så kommunenes mulighet til å bosette mindreårige flyktninger og asylsøkere er like god i 2014 som den var i 2013 – faktisk bedre.

Spørsmål 9

Bente Stein Mathisen (H) [12:18:50]: «Søvnapné er en dødelig sykdom. Beregninger tyder på at flere hundre tusen nordmenn lider av søvnapné, men de færreste blir diagnostisert. Det er ifølge nettsiden Fritt Sykehusvalg lange ventelister til utredning og behandling av denne sykdommen. Faren for hjerneslag, hjerteinfarkt, diabetes og depresjoner øker for hver pustestopp ut over det normale. Ubehandlet søvnapné gir økt sjanse for arbeids- og trafikkulykker.

Hva vil statsråden gjøre for å kutte de lange ventelistene på søvnutredning?»

Statsråd Bent Høie [12:19:30]: Nærmere én av seks av alle voksne i befolkningen har en eller annen form for obstruktiv søvnapné. Lidelsen rammer begge kjønn og alle aldersgrupper – men er mest vanlig blant menn, overvektige, røykere, eldre, personer med hjerte- og karsykdommer og de med diabetes type 2.

De fleste har en mild form uten plager, men rundt 8 pst. av befolkningen har søvnapné som kan karakteriseres fra moderat til alvorlig grad. Det er anslått at én av fem personer som har tilstanden, er diagnostisert. Diagnosen søvnapné er basert på måling av pustemønsteret om natten. Undersøkelsene er kostnadskrevende og krever sykehusinnleggelse. Det finnes undersøkelser som kan gjøres hjemme, men de er ikke like pålitelige. Det er stor variasjon når det gjelder registreringsutstyr, og det kreves særskilt kompetanse for å tolke resultatene.

Behandlingen av moderat til alvorlig søvnapné er i all hovedsak bruk av en maske som hindrer pustestopp. Masken må tilpasses hver enkelt pasient, og de fleste trenger å bytte masken årlig. Enkelte pasienter kan bli kvitt sykdommen eller redusere plagene ved å endre livsstil og få råd for dette. Allmennleger med særskilt kompetanse om søvnapné kan sannsynligvis i større grad enn i dag ta del i undersøkelse og behandling.

Allmennleger og spesialister i og utenfor sykehus bør i større grad samarbeide om denne pasientgruppen. Deres mer utredning kan utføres utenfor sykehusene, enten av spesialist eller allmennlege, men slik at pasienten sikres tilstrekkelig og riktig kompetanse, vil flere kunne utredes utenfor sykehus og ventetiden reduseres.

Selv om flere sykehus har lengre ventetid enn ønskelig, finnes det sykehus med ventetid på to–tre uker for utredning. Pasientene bør vurdere om de ønsker å få behandling ved det sykehuset som har kortest ventetid.

Regionale helseforetak som har avtale med private om søvnutredning, bør i tillegg bruke avtalene i større grad slik at pasientene slipper å vente unødig på utredning. Som det går fram av regjeringens politiske plattform, ønsker denne regjeringen å innføre fritt behandlingsvalg og øke kjøp av private helsetjenester for å redusere helsekøene.

Bente Stein Mathisen (H) [12:21:55]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg har også blitt informert om at det finnes en metode for å avgjøre om en person kan ha søvnapné eller utelukke det. Denne metoden kan, som statsråden sa, brukes av fastlegen etter kort opplæring, og den krever ikke sykehusinnleggelse. Ved en mer utstrakt bruk av denne metoden kan man altså luke ut de pasientene som ikke har søvnapné, og dermed fjerne disse fra ventelistene for søvnutredning på sykehus og forkorte ventelistene. Denne metoden brukes bare av noen få allmennpraktiserende leger fordi det ikke finnes refusjonsordninger eller takster for denne diagnostiseringen.

Vil statsråden legge til rette for at man får takster for dette arbeidet, sånn at flere fastleger vil ta i bruk denne diagnostiseringsmetoden?

Statsråd Bent Høie [12:22:38]: Som nevnt i mitt svar, er det enkelte undersøkelsesmetoder generelt som også kan foretas hos fastlegen. Diagnostisering er jo en av fastlegenes hovedoppgaver og en del av deres kjernevirksomhet. Det er Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege som regulerer hva fastlegen kan kreve i refusjon og i egenandeler. I dag kan en lege kreve konsultasjonstakst og eventuelt tidstakst hvis kon-

sultasjonen varer utover 20 minutter, og det er eventuelt den taksten som må brukes i disse tilfellene.

Bente Stein Mathisen (H) [12:23:28]: Jeg takker statsråden for svaret og har ikke ytterligere spørsmål. Takk.

Spørsmål 10

Odd Omland (A) [12:23:44]: «Utviklingsplan 2030 er sendt på høring med forslag om bare ett sykehus på Sørlandet. Dette har vakt sterke reaksjoner, og 5 000 deltok i fakkeltog for å bevare akutt- og fødetilbudet ved Flekkefjord sykehus. Regjeringen varsler ny nasjonal helse- og sykehusplan i løpet av 2015, og ifølge statsråden blir denne så detaljert at de regionale helseforetakene vil bli overflødige.

Vil statsråden be Helse Sør-Øst avvente videre behandling av Utviklingsplan 2030 til nasjonal helseplan er lagt fram?»

Statsråd Bent Høie [12:24:25]: Dagens styringssystem innebærer at alle regioner utarbeider strategier, og at helseforetakene lager utviklingsplaner før planlegging av større investeringstiltak kan igangsettes. Disse må også ses i lys av de mer samfunnsmessige vurderingene.

Sørlandet sykehus har utviklingsplan fram mot 2030 på høring nå, og den beskriver flere ulike modeller for framtidig sykehusstruktur. Sørlandet sykehus har i et eget brev, som ble sendt sammen med høringen, presisert at styret ved sykehuset ikke har tatt stilling til hvilken av disse modellene som bør velges.

Jeg legger til grunn at høringen som nå gjennomføres, er en reell høring, og jeg viser til at investeringsbeslutninger først tas på et betydelig senere tidspunkt. Jeg vil også vise til at Helse Sør-Øst har opplyst at investeringer i Vestre Viken, Oslo universitetssykehus, Sykehuset Innlandet samt flere mindre investeringer kommer før investeringer ved Sørlandet sykehus.

Helse Sør-Øst tar ikke stilling til utviklingsplanen til Sørlandet sykehus og heller ikke planleggingen av et konkret investeringstiltak, før Sørlandet sykehus har behandlet saken endelig. Sørlandet sykehus har satt høringsfristen til 1. september og planlegger å behandle prosjektrapporten i styret i januar 2015.

Som kjent vil jeg legge fram Nasjonal helse- og sykehusplan høsten 2015. Denne vil gi føringer for hvordan spesialisthelsetjenesten skal utvikles framover. Samtidig er virksomhetsutvikling og planlegging av nye sykehusbygg, eller større oppgraderinger av eksisterende sykehus, omfattende og tidkrevende prosesser. Derfor har jeg generelt vært opptatt av at utviklings- og planarbeid ikke skal settes på vent fram til Nasjonal helse- og sykehusplan er lagt fram. Det er generelt store behov og planer i Sykehus-Norge, og vi kan ikke ha et investeringsvakuum fram til over neste høst.

Sørlandet sykehus har oppgitt at de vil samordne utviklingsplanen med helse- og sykehusplanen. Det forventes derfor ikke et endelig vedtak om utviklingsplanen i Sørlandet sykehus før mot slutten av 2015/begynnel-

sen av 2016. Nye investeringstiltak på Sørlandet sykehus, uavhengig av hvilket alternativ som velges, ligger utenfor Helse Sør-Østs langtidsbudsjettperiode, som går fram til 2017. Slik jeg ser det, er det lite sannsynlig at sykehusstrukturen på Sørlandet blir endret i overskuelig framtid.

Jeg er samtidig kjent med at Sørlandet sykehus er i gang med å planlegge nytt bygg for psykiatrien i Kristiansand. Helse Sør-Øst har lagt til grunn at denne investeringen kan igangsettes innenfor den gjeldende langtidsplanperioden.

Odd Omland (A) [12:27:34]: Jeg takker for svaret, men jeg hadde håpet at svaret hadde vært annerledes ut fra den frustrasjonen som er skapt lokalt om dette. Det er hevet over enhver tvil at lokalsykehuset med dets akuttberedskap i Flekkefjord har reddet mange liv.

I regjeringsplattformen står det følgende:

«Sykehusplanen må også omhandle lokalsykehus og den viktige rollen de har for å sikre beredskap for liv og helse i hele landet.»

Kan statsråden utdype nærmere hva regjeringen legger i de formuleringene? Vil det bety, ut fra hovedspørsmålet, at den nye sykehusplanen vil definere hvilket innhold som skal være ved Flekkefjord sykehus, og avklare om sykehuset vil miste sitt akutt- og fødetilbud?

Statsråd Bent Høie [12:28:23]: Jeg skulle tro at mitt svar ville bidratt til å redusere uroen hos representanten Odd Omland, fordi jeg beskrev en tidsfase som jo viser hvor tidlig inne i diskusjonen en er nå, knyttet til mange ulike alternativ til hvordan Sørlandet sykehus skal utvikles og hvordan strukturene skal være.

Nå har en en utviklingsplan på høring. Etter utviklingsplanen kommer det en idéfaseplanlegging. Etter idéfaseplanlegging kommer det en konseptfase, der det skal være en vurdering av minst tre alternativer, og der ett av alternativene skal være nullalternativet, som er dagens struktur. Da begynner en å nærme seg indirekte beslutninger om hva som faktisk skal være strukturen. Så går en over i en forprosjektfase, og så havner da saken om et byggeprosjekt på mitt bord.

Odd Omland (A) [12:29:26]: Det er vel ingen tvil om at det er skapt usikkerhet, og det håper jeg statsråden har fått med seg nå, med 5 000 i fakkeltog i Flekkefjord.

I Fædrelandsvennen 14. mars i år advarer også helse- og sosialdirektøren i Kristiansand kommunene mot den nye utviklingsplanen, ut fra at det i planen er foreslått mange oppgaver overført fra sykehuset til kommunene, uten at ressurser også overføres. Flekkefjord sykehus er et av landets mest veldrevne når det gjelder både økonomi og kvalitet. Sykehuset har klart å skaffe seg dyktige leger og dyktig personale gjennom mange års omfattende satsing hovedsakelig i Tyskland. Disse utgjør en viktig bærebjelke.

Med bakgrunn i at akutt- og fødetilbudet foreslås nedlagt i høringen, fryktes det nå for rekrutteringen og tap av personell. Og spørsmålet er: Bekymrer det statsråden at ved ikke å avvente den nasjonale helseplanen kan det ska-

pes problemer med rekruttering og tap av personell? Og videre ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Taletiden er ute.

Statsråd Bent Høie [12:30:38]: Jeg sa i mitt første svar til representanten Omland at det, sånn som jeg ser det, ikke kommer til å skje endringer ved Sørlandet sykehus i overskuelig framtid. Representanten snakker fortsatt som om man står foran en nær forestående nedlegging av tilbudet i Flekkefjord – det gjør man ikke. Jeg håper også Omland, som representant for sitt hjemfylke, bidrar til å redusere den uroen, nettopp for å unngå den negative effekten som representanten tar opp i sitt spørsmål, nemlig at den skaper problemer med rekruttering og tilbud i Flekkefjord.

Alternativet til å ha en åpen diskusjon, som starter med mange alternativer, i det offentlige rom er at en lar disse prosessene foregå i lukkede rom. Det tror jeg ikke representanten Omland eller Stortinget ville vært tilfreds med. (Presidenten klubber.) Da må en også bidra til å få fram at dette er en tidsplan som går over lang tid.

Spørsmål 11

Jan Böhler (A) [12:32:03]: Spørsmålet lyder:

«I en debatt i Stortinget 11. desember 2013 om kapasitetsproblemene ved Oslo universitetssykehus, OUS, de første årene ble det kritisert at sykehusets planlegging dreier seg for mye om den langsiktige visjonen Campus Oslo. Den handler om å avvikle Ullevål og Aker og bygge sammen nye OUS i én stor enhet i Gaustad-området. Prosjektet vil kunne ta en 30 års tid og koste 35–40 mrd. kr, og det ble i Stortinget påpekt at det er høyst usikkert om det vil få politisk oppslutning.

Hvor store ressurser har OUS brukt og vil bruke framover på planlegging av Campus Oslo?»

Statsråd Bent Høie [12:32:47]: Vi er alle kjent med at Oslo universitetssykehus har utfordringer knyttet til bygningsmassen. Sykehuset har en samlet bygningsmasse på 1 mill. m², hvor i underkant av en tredjedel er vernet, og hvor det er betydelige oppgraderingsbehov i deler av bygningsmassen.

Oslo universitetssykehus driver i dag på om lag 40 ulike adresser, og sykehuset mener at det i seg selv er et hinder for god og effektiv sykehusdrift. På denne bakgrunn satte Oslo universitetssykehus i gang et arbeid i 2012 for å utrede framtidig lokalisering av funksjoner. Dette skal etter planen legges fram for vurderinger i styret i juni 2014.

Oslo universitetssykehus opplyser at det vurderes flere ulike løsninger, bl.a. delt drift mellom Ullevål og Gaustad, inkludert Rikshospitalet, å samle de aller fleste funksjoner på ett av de to stedene, og hva det vil koste å oppgradere og utbedre eksisterende bygninger i stedet for å bygge nytt – det såkalte nullalternativet.

Styret ved Oslo universitetssykehus HF godkjen-

17. desember 2012 en samlet ramme for idéfaseprosjektet på 36 mill. kr fram til saken legges fram for styret i juni 2014.

OUS opplyser at det så langt ligger an til at de samlede kostnader blir noe lavere enn budsjettert når prosjektet etter planen sluttføres fram mot sommeren. Hvor mye den videre planlegging vil koste, er det vanskelig å si noe om nå. Parallelt med idéfaseprosjektet har det pågått helt nødvendige utbedringer av bygningsmassen for å lukke tilsynsavvik knyttet til brann og arbeidsmiljø ved Oslo universitetssykehus. I tillegg arbeides det med tiltak for å utvide kapasiteten, noe som bl.a. innebærer etablering av flere operasjonsstuer og økning av postoperativ- og intensivkapasiteten ved ombygging.

Akuttmottaksfunksjonen ved Oslo universitetssykehus er nylig utvidet, og det betyr at mottakskapasiteten vil være tilfredsstillende i god tid framover. Dette inkluderer også ivaretagelse av den regionale traumefunksjonen.

Begrepet «Campus Oslo» er ikke ensbetydende med Gaustad, sånn som representanten Böhler framstiller det. Det brukes dels om hele det eksisterende området Ullevål–Gaustad, inkludert universitetet, og dels om området rundt Gaustad og Blindern.

Jan Böhler (A) [12:35:16]: Tusen takk for svaret.

Det var interessant å høre at det, etter statsrådens oppfatning, er slik at man opererer med reelle alternativer i dette prosjektet, også å utvikle bygningsmassen der den ligger i dag. Det er sånn at bygningsmassen på Aker er den best vedlikeholdte hvis man sammenlikner Ullevål og Aker, og ca. 60 pst. av bygningsmassen på Aker er i god stand og kan brukes umiddelbart.

I de presentasjonene som det har vært operert med til nå, har det virket som om det man trekker fram og vil anbefale, er å legge opp til noe rundt det som heter Campus Oslo, et konsentrert alternativ i Gaustad-området. Det er den delen det har vært fokusert mest på. Er det slik at statsråden er helt avventende til de ulike alternativene og ikke har noen preferanse?

Statsråd Bent Høie [12:36:25]: Dette blir egentlig som svaret til forrige spørrer. Det som er ganske krevende med disse prosessene, er at de skal foregå åpent. Det tror jeg vi alle sammen er enige om. Så er det sånn at det alltid er det meste spektakulære av de ulike alternativene som får mest oppmerksomhet. Det er ofte der en bygger de store sykehusene – den ene løsningen. På samme måte som ved Sørlandet sykehus – i en tidlig fase er det det å ende med ett sykehus som får oppmerksomhet, selv om det er mange alternativer i en tidlig fase i diskusjonen. Det samme er tilfellet ved Oslo universitetssykehus. Det som skaper overskrifter og får helsidene i avisene, er det ene alternativet som er det mest spektakulære, nemlig å samle alt på ett sted. Det betyr ikke at det er det mest realistiske alternativet. Jeg er veldig nøye med å understreke at jeg forventer at alle helseforetak har reelle prosesser. Og skal vi da kunne trekke konklusjoner på et senere tidspunkt, må faktisk de ulike alternativene utredes på en god måte.

Jan Böhler (A) [12:37:31]: Da oppfatter jeg statsråden slik at verken eier, Helse Sør-Øst, eller departementet har gitt noen som helst slags signaler om hvilken av de løsningene man ønsker, og at det er slik at det kommer til politisk behandling på et tidspunkt. Jeg vil gjerne spørre i hvilken form statsråden vil bringe fram for Stortinget det som etter hvert blir konklusjonen på det løpet man skal kjøre videre. Og jeg vil føye til et spørsmål. Erfaringene vi har til nå med å lage en så stor enhet som skal ha mellom 18 000–20 000 ansatte, som det er ved Oslo universitetssykehus, gjør at vi stiller store spørsmål ved om stor driftsfordelen faller bort når det blir for stort. Vi har sett at sykehus nedover i Europa, ofte i store land, bygges med 4 000–5 000 ansatte. Det er sjelden vi ser de dimensjonene som vi ser i våre nærområder, som ved Oslo universitetssykehus. Så spørsmålet blir om man skal gå videre i det sporet.

Statsråd Bent Høie [12:38:38]: Representanten Böhler har helt rett i sin framstilling av at i Europa er det nok ikke en tendens til at en bygger svære sykehus av den typen som det vil bli hvis en samler all virksomhet ved Oslo universitetssykehus på ett sted. Det er den typen erfaringer som vil bli dratt inn i det arbeidet som nå pågår. Det gjelder også andre helseforetak, som er inne i slike planleggingsfaser. Det hentes også inn kunnskap fra andre land.

Det er også sånn at jeg ikke har gitt noen som helst slags signaler om hva som er mitt foretrukne alternativ. Det er rett og slett fordi jeg har heller ingen mulighet til å ha noe foretrukket alternativ så lenge det ikke foreligger noen utredninger som kan gi meg grunnlag for å mene det. Det er kun én beskjed jeg har gitt: Denne regjeringen har ingen prestisje knyttet til at Aker sykehus ikke skal brukes. Tvert imot – jeg mener at Aker sykehus' bygningsmasse bør brukes for å løse Oslo universitetssykehus' kapasitetsutfordringer.

Spørsmål 12

Kjersti Toppe (Sp) [12:40:00]: «Helsedirektoratet har nylig come med sine tilrådingar for kosthald og fysisk aktivitet. Barn må ha minst éin time fysisk aktivitet kvar dag og minst tre gongar i veka med høg intensitet. Viktigheita av auka inntak av grønnsaker, frukt og bær blir òg presisert. Over 90 pst. av barna går i barnehage, og dei aller fleste yngste skulebarna går også i Skulefritidsordninga.

Vil statsråden ta ansvar for tilrettelagd barnehage- og skulekvardag slik at dei nye tilrådingane frå Helsedirektoratet kan gjennomførast?»

Statsråd Bent Høie [12:40:36]: Regjeringen vil legge til rette for at skoler sikrer daglig fysisk aktivitet for elevene og stimulerer til et sunnere kosthold. Dette er viktig for barns oppvekst og helse, men det er òg viktig for et godt læringsmiljø. Ferdigheter og kunnskaper om fysisk aktivitet og mat er viktig i det pedagogiske arbeidet, både i skolene og i barnehagene.

Det er barnehage- og skoleeier som har ansvar for å tilrettelegge for barnehage- og skolehverdagen, sånn at de fremmer barn og unges helse og trivsel. Dette er forankret i forskrift for miljørettet helsevern i barnehager og skoler og veilederen til denne. Folkehelseloven pålegger kommunene å ha oversikt over folkehelseutfordringene og når det gjelder kosthold og fysisk aktivitet, og de skal sette inn tiltak for å møte disse utfordringene.

Helsemyndighetene og utdanningsmyndighetene samarbeider nå om å etablere Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet i Bergen. Det nye senteret skal bl.a. arbeide med å formidle kunnskap om hvordan fysisk aktivitet og ernæring påvirker helse og læring.

Når det gjelder kosthold, er Helsedirektoratet i gang med å revidere retningslinjene for måltid i skolen, inkludert Skolefritidsordningen. De har invitert til et bredt samarbeid om dette. Direktoratet skal også se på hvordan ordningen med abonnement på skolefrukt kan innrettes bedre for å appellere til ungdom.

Vi følger opp regjeringsplattformen når det gjelder fysisk aktivitet. Jeg mener det er nødvendig å legge et langsiktig løp for å sikre fysisk aktivitet hver dag for alle elever, både i grunnskolen og i den videregående skolen, nettopp fordi fysisk aktivitet er viktig og for læring.

Helsemyndighetene arbeider kontinuerlig med å spre informasjon om kostholdsråd og fysisk aktivitet og med å endre folks holdninger til hva vi spiser, og hvor mye vi rører på oss. Disse temaene er godt egnet for samarbeid mellom hjem, barnehage og skole. Blant annet er helsestasjons- og skolehelsetjenesten viktige aktører her. Det arbeides med nye retningslinjer og revidert forskrift for tjenesten.

Mange lykkes med å finne gode løsninger for bedre tilrettelegging av fysisk aktivitet og måltider. Dette må vi ta lærdom av. Sammen med utdanningsmyndighetene og andre aktører skal vi bidra til at det blir mer oppmerksomhet om dette arbeidet framover.

Kjersti Toppe (Sp) [12:42:58]: Takk for svaret.

Helsedirektoratet sine anbefalinger er jo presiserte no i forhold til tidlegare. Helseeffekten av kosthold er gjort tydeleg, og for første gong er det anbefalt og å redusere sitjestillingar for barn og ungdom, vaksne og eldre. Samanhengen mellom fysisk aktivitet og helsegevinst er gjort veldig tydeleg.

Paradokset er at regjeringa har redusert kravet til fysisk aktivitet i skulen i forhold til det som står i folkehelsemeldinga, for i regjeringsplattforma står det at skulen skal leggja til rette for auka fysisk aktivitet, men det er ikkje ei målsetjing om 60 minutt om dagen. Regjeringa har også kuttet ut gratis frukt og grønt. Så spørsmålet mitt er korleis statsråden trur at det regjeringa har gjort, verkeleg kan bidra til at vi oppnår det som helsemyndighetene anbefaler når det gjeld fysisk aktivitet og kosthold.

Statsråd Bent Høie [12:44:07]: For det første har regjeringen tillit til at skoleeier – altså kommunene – er opptatt av å skape gode skoler for barna. Jeg trodde også at Senterpartiet hadde stor tillit til det lokale, folkevalgte ni-

vået som har ansvar for skolene i dag. De får jo nå bl.a. årlig oppdaterte folkehelseprofiler for sine kommuner. Det er nedfelt i den nye folkehelseloven at kommunene skal ta hensyn til folkehelseperspektivet i alt sitt arbeid – ikke minst i planarbeidet. Helsetilsynet skal ha et nasjonalt tilsyn til neste år med kommunenes folkehelsearbeid.

Vi tror kanskje at det er best å forankre gjennomføringen og måloppnåelsen knyttet til det som er i nasjonale retningslinjer, der skolen hører hjemme, nemlig i kommunen.

Kjersti Toppe (Sp) [12:45:12]: Det viktigaste er å få barn og unge til faktisk å eta sunnare og å få dei til å vera meir fysisk aktive. Når svaret er at vi må ha tillit til skuleeigarar og lokalt sjølvstyre, meiner eg at det er ei ansvarsfraskrivning frå ein helse- og omsorgsminister som har ansvar ikkje berre for behandling, men også for folkehelse og forebygging.

Spørsmålet er kva slags konkrete tiltak helseministeren vil setja i gang, utanom å visa til nasjonale senter og nye planar og sånt. Kva slags konkrete tiltak vil helseministeren setja i verk ute, etter dei nye påpeikingane frå Helsedirektoratet?

Statsråd Bent Høie [12:46:13]: Noen av de tiltakene som representanten viste til, er jo de konkrete tiltakene. Hvis representanten lister opp det som er regjeringens konkrete tiltak på området, og så sier at hun vil ha flere tiltak, er det klart at det blir vanskelig til enhver tid å fylle opp representantens liste.

Når det gjelder fysisk aktivitet og mat, svarte jeg på dette knyttet til skolen. Men det er ingen tvil om at skolen aldri vil bli i stand til å kompensere hvis foreldrene ikke tar ansvar for barnas aktivitet og mat når de ikke er på skolen. Det hjelper ikke å ha 60 minutter med fysisk aktivitet på skolen hvis foreldrene kjører ungene til skolen og lar dem sitte på datarommet resten av kvelden.

Så det er viktig å være tydelig på at dette er familiers og foreldres ansvar. Vi må få ut god informasjon om det og jobbe sammen med ulike aktører for å bedre innholdet i maten i Norge.

Spørsmål 13

Kari Henriksen (A) [12:47:39]: «I budsjettet for 2014 er ikke Retretten, en frivillig organisasjon for personer som sliter med rusavhengighet i Oslo, tilgodesett med midler. Retretten har et spesielt samarbeid med fengsler og rusavhengige. I budsjettåret 2014 kan det synes som om denne organisasjonen ved en inkurie er falt ut av tilskuddsordninga.

Vil statsråden sørge for at Retretten får tilskuddet de har søkt om, også i 2014?»

Statsråd Anders Anundsen [12:48:07]: Stiftelsen Retretten er en brukerstyrt stiftelse som tilbyr fengselsbesøk og oppfølging etter endt soning til straffedømte med rusproblemer. Retretten fikk i budsjettåret 2013 tilskudd på

300 000 kr over kapittel 430, post 70. Det er ikke øremerket midler til Retretten for 2014. Det var heller ikke foreslått øremerkede midler til stiftelsen i den forrige regjeringens budsjettforslag for 2014.

Tilskuddsmidlene for i år er kunngjort offentlig av Justis- og beredskapsdepartementet. Forvaltningen av tilskuddsmidlene er fra og med 2014 overført til Kriminalomsorgsdirektoratet. Tilskudd vil derfor som hovedregel bli gitt etter søknad til direktoratet.

Frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle under straffegjennomføringen og ved tilbakeføring til samfunnet. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen foreslo å øke bevilgningene og tilskuddsmidlene i sin tilleggsproposisjon til statsbudsjettet med 10 mill. kr. Av dem er 2,5 mill. kr gått til tiltak for frivillige organisasjoner innenfor kriminalomsorgens område. Så vi har altså vesentlig styrket de frivillige organisasjonene som samarbeider med kriminalomsorgen om bl.a. tilbakeføring.

Målsettingen for tilskuddsordningene er å støtte opp under frivillig virksomhet under kriminalomsorgens virkeområde. Tilskuddene skal bl.a. gå til frivilliges arbeid med besøkstjeneste, motiveringsarbeid, samtalegrupper, sosiale tiltak, kulturtiltak, bistand til praktiske oppgaver og til å hjelpe ferdige sonede fanger til et liv utenfor murene, uten kriminalitet.

Siden tildelingsmyndigheten nå ligger hos Kriminalomsorgsdirektoratet, kan jeg ikke gå inn på hvilke organisasjoner som vil få tilskudd.

Kari Henriksen (A) [12:49:56]: Jeg takker for svaret og kan si at for Arbeiderpartiet har Retretten vært viktig helt fra Britt Hildeng for første gang stilte spørsmålet i spørretimen i 2005 til daværende justisminister Dørum. De gjør en god jobb, og de har fått økte bevilgninger de siste årene – fra 80 000 kr i 2010 til 300 000 kr.

Slik som jeg har forstått det, var det en inkurie som førte til at de ikke ble lagt inn i den budsjettposten som fremdeles har øremerking. Jeg vil da spørre justisministeren om han – i sine vurderinger – vil sørge for at Retretten i framtida i hvert fall kommer inn under regelverket, og at Retretten skal være tilbake på den faste posten i 2015-budsjettet.

Statsråd Anders Anundsen [12:50:52]: Som jeg nettopp nevnte, har vi gjort om tilskuddsforvaltningen i departementet. Det er Kriminalomsorgsdirektoratet som nå gir tilskudd etter søknad. Jeg synes det er en ryddig og god måte å håndtere tilskuddsproblematikken på.

Da jeg i sin tid var leder av kontroll- og konstitusjonskomiteen, hadde vi en stor sak hvor vi gjennomgikk tilskuddsforvaltningen i alle departement. Den avslørte dramatiske svakheter i enkelte departement, og det ble gjort store endringer i hele departementsporteføljen når det gjelder tilskuddsforvaltning. Det var kloke valg som i stor grad ble gjort av den forrige regjeringen da en la om tilskuddspraksisen. Vi har videreført store deler av den nye forbedrede tilskuddspraksisen i dag, men vi mener likevel det er riktig at det er fagmyndighetene som i første rekke bidrar til å tildele disse tilskuddene.

Hvilke inkurier som den forrige regjeringen har gjort seg skyldig i i sitt eget budsjettforslag, kan ikke jeg svare på.

Kari Henriksen (A) [12:51:48]: Nei, det kan du ikke, og det ber jeg deg heller ikke om. Jeg bare ber deg om å svare på om du vil sørge for at Retretten kommer inn på den budsjettposten som fremdeles ligger i departementets portefølje som tilskudd til frivillige organisasjoner.

Som du også påpeker, gjør Retretten en veldig god jobb. Det har vært tverrpolitisk tilslutning til det arbeidet de har gjort, og jeg vet at fremskrittspartirepresentanter også har vært veldig engasjert i det arbeidet Retretten gjør. Jeg tror faktisk ikke det er noen partier på Stortinget som ikke mener at det arbeidet de gjør, har stor verdi.

Mitt spørsmål til deg er om du når du nå setter deg ned med budsjettåret 2015, vil slå et slag for Retretten.

Presidenten: Presidenten vil minne om at både spørsmål og anmodninger skal gå gjennom presidenten.

Statsråd Anders Anundsen [12:52:39]: Jeg har veldig mange gode ord å si om Retretten og den jobben de gjør. De gjør en kjempefin innsats for veldig mange, har stor betydning i manges liv og gjør en forskjell. Jeg tror representanten har rett i at det er tverrpolitisk enighet om at den jobben som der gjøres, er god.

Samtidig må jeg be om respekt for at jeg ikke behandler søknader om tilskudd fra Stortingets talerstol.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Trygve Slagsvold Vedum til justis- og beredskapsministeren, vil bli besvart av landbruks- og matministeren som rette vedkommende.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:53:16]: Først vil jeg si at jeg synes det er merkelig at når justis- og beredskapsministeren er i salen og jeg har stilt spørsmålet til justis- og beredskapsministeren om et beredskapsspørsmål, er det ikke justis- og beredskapsministeren som svarer. Det synes jeg han skal merke seg. Jeg synes det er forunderlig, for dette er et spørsmål om beredskap, ikke om landbrukspolitikk. Den forrige regjeringen hadde et helhetlig fokus på beredskap, der vi ikke bare så på politiressurser og den typen spørsmål, vi så også på matvareberedskap som et tema. Blir det uro rundt maten, blir det uro rundt alt. Hvis beredskapsministeren mener at matvareberedskap ikke har noe å si for et lands samlede beredskap, er det uforståelig. Men jeg forstår at det er det regjeringen mener, og at presidentskapet godtar det.

Presidenten: Jeg tror representanten nå må stille spørsmålet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:54:04]: Jeg stiller dette spørsmålet til feil vedkommende:

«Mener statsråden at det er offentlige eller private aktørers ansvar å sørge for tilstrekkelig matberedskap i Norge?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:54:17]: I denne regjeringen er det landbruks- og matministeren som har ansvaret for matberedskapen.

Samfunnssikkerhet og beredskap er blant statens viktigste oppgaver. Samtidig er samarbeidet mellom offentlige myndigheter og private aktører en viktig del av moderne beredskap.

Matvareforsyning er en kritisk samfunnsfunksjon. Forsyningsberedskapen innenfor matvaresektoren er basert på at både nasjonal produksjon og import langt på vei kan opprettholdes også i kriser. En fullstendig avsperring av forsyningslinjer over noe tid anses ikke å være realistisk etter de gjeldende planforutsetningene.

Justis- og beredskapsdepartementet har en samordningsrolle for samfunnssikkerhet og beredskap. Det enkelte departementet har ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap innenfor egen sektor. Nærings- og fiskeridepartementet har koordineringsansvaret for beredskapsplanlegging og krisehåndtering innenfor matvareforsyning. Nærings- og fiskeridepartementet skal bidra til å gjøre næringslivet i stand til å levere varer og tjenester også i kriser. Dette gjør departementet bl.a. gjennom næringsberedskapsloven og ved et formelt samarbeid med matvaredistributørene gjennom Rådet for matvareberedskap.

Landbruks- og matdepartementet har fagansvar for matforsyningsberedskapen i deler av verdikjeden, fra primærnæringsmiddel til industri. Departementet skal innenfor sin sektor bidra til at industri og handel kan opprettholdes for å sikre forsyninger av jordbruksvarer til det norske markedet i eventuelle kriser. Dette gjør departementet bl.a. ved å legge til rette for kontinuerlig produksjon, ivaretagelse av produksjonsgrunnlaget og å bidra til nødvendig supplering av norsk produksjon gjennom import.

Det er tett samarbeid mellom Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet om matforsyningsberedskapen.

Næringsmiddelindustrien er også en viktig del av verdikjeden, og i situasjoner med forstyrrelser, f.eks. som følge av logistikk- eller produksjonsproblemer, skade eller sykdom, er det viktig å ha et godt nettverk og samarbeid mellom myndigheter og private aktører.

Samfunnet er videre avhengig av at varehandel, logistikk og distribusjon fungerer mest mulig uforstyrret i alle situasjoner. For at produksjon, foredling og distribusjon av mat skal kunne foregå på en effektiv måte, er det dessuten nødvendig at andre samfunnsfunksjoner og infrastruktur fungerer tilfredsstillende.

Det overordnede målet for matforsyningsberedskapen er å bidra til å gjøre landet best mulig dekket med innenlands produserte landbruksvarer i en krisesituasjon og i tillegg bidra til å opprettholde forsyning av nødvendige matvarer gjennom import.

Dagens matvareberedskap bygger på et samspill mellom departementer, myndighetsorganer og private aktører. Det bør fortsatt være slik.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:57:12]: Forrige regjering vedtok og gjennomførte såkornlagring. Vi vedtok etter en grundig utredning å gjennomføre matkornlagring. Det har vært en stor debatt om matvareberedskap i vinter etter at Cermaq har varslet at de ønsker å selge Stavanger Havnesilo. Det er greit å ha ulike meninger om det, men det som var forunderlig i den debatten, var at statsråd Sylvi Listhaug sier at hvis folk er så opptatt av det, får de bare kjøpe det selv og rydde opp selv, akkurat som om det ikke er statens ansvar å ha ansvar for matvareberedskap – så lenge private aktører er engasjert, er det deres ansvar.

Jeg var veldig aktiv i forsvarsforeninger i sin tid. Det har aldri vært sånn at når en forsvarsforening er veldig aktiv i forsvarsspørsmål, sier statsråden: Ja, hvis dere er så veldig opptatt av heimevern, så får dere skaffe et heimevern selv. Det er en veldig rar og nonsjallant holdning.

Mitt spørsmål er: Er landbruks- og matministeren enig i følgende sitat av forsvarssjef Harald Sunde?

«Mangel på mat kan destabilisere hele samfunn.

Den forholdsvis lave egenproduksjonen av mat gjør oss sårbare hvis vi skulle bli rammet av en stor atomulykke eller andre alvorlige kriser.»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:58:25]: Det er selvfølgelig viktig at vi har en beredskap som tar inn over seg ulike scenarier. Det er sånn at under den forrige regjeringen økte importen av matvarer til Norge med 90 pst., eller 20 mrd. kr. Så selvforsyningsgraden gikk ned under åtte år med senterpartistyre.

Vi ønsker å øke produksjonen av matvarer for nettopp å imøtekomme behovet for å ha matvaresikkerhet i Norge.

Det jeg sa i forbindelse med kornsilosaken, var at jeg ikke ser det som et statlig ansvar å eie en kornsilo. Jeg ser det som et statlig ansvar å ha et beredskapslager for korn, hvis det er det vi kommer fram til at er nødvendig. Vi har nå en utredning som holder på fram til 1. juni, og vi kommer da tilbake til Stortinget med en konklusjon på hva regjeringen ønsker der.

Det som var saken, var at Felleskjøpet eide området rundt, de var med på å selge dette området, bondene var engasjert, og mitt svar var da at hvis en ønsket å stanse salget, var Felleskjøpet den som sto nærmest i rekken til å gjøre det.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:59:37]: Statsrådens eget fagorgan, Statens landbruksforvaltning, gjorde en grundig utredning om beredskapslagring av korn. Den ble vurdert i regjeringens totale beredskapsarbeid, det ble anbefalt som et tiltak vi skulle gå videre med det, og vi satte av penger til det. Beredskap handler om å tørre å tenke det utenkelige og planlegge for det utenkelige. Det var utenkelig for to måneder siden at Russland skulle gå inn i Ukraina – nå er det tenkelig. Ting endrer seg veldig fort. Derfor er det forunderlig at en statsråd som sier at hun ønsker mindre utredning og mer handlekraft, ikke vektlegger den utredningen som kommer fra eget fagorgan, men setter i gang en tilleggsutredning av et annet forskningsinstitutt for kanskje å komme til en annen konklusjon.

Mitt spørsmål er: Hvorfor vil statsråden vektlegge en

forskningsrapport fra et forskningsinstitutt mer enn en fagrappport gjort av eget fagorgan?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:00:37]: Jeg mener det var andre spørsmål som også burde belyses enn dem som SLF hadde fått i mandat av den forrige regjeringen å se på, bl.a. hvordan en slik lagring eventuelt kan skje.

Så synes jeg egentlig denne debatten er ganske forunderlig, for i 2008 hadde vi en matvarekrise i verden, der prisene på mat gikk kraftig opp. Den gangen satt Senterpartiet i regjering. Det gjorde de for så vidt i åtte år sammenhengende, uten at de i den perioden, med rent flertall, fant behov for å opprette et beredskapslager for korn. Det fant de først ut på tampen av den perioden da de skulle gå av og overlate styringen til en annen regjering, og la da inn 5 mill. kr, som er langt fra nok til å dekke de kostnadene som vil bli med et slikt beredskapslager.

Jeg er opptatt av at vi skal ha en grundig og god utredning i denne saken. Det arbeidet som var gjort av den forrige regjering, mener jeg ikke var godt nok. Det er derfor vi nå ber om en vurdering der man ser på flere spørsmål.

Spørsmål 15

Jenny Klinge (Sp) [13:01:56]: Før eg les opp spørsmålet, må eg ta eit atterhald, fordi det kan vere ein liten sjanse for at ordet «flyulykke» kan vise seg å vere feil, for det kjem stadig nye teoriar om det forsvunne flyet.

Så til spørsmålet:

«Flyulykka i Asia retta merksemd mot passkontrollar ved flyplassar. Etter hendinga kunne ein lese at politiet på Gardermoen ikkje har system som automatisk fangar opp om nokon nyttar stole pass.

Finn statsråden at dette er forsvarleg av omsyn til flysikkerheit og førebygging av kriminalitet?»

Statsråd Anders Anundsen [13:02:28]: Siden presidenten tillot representanten Slagsvold Vedum under forrige spørsmål å gå utenfor forretningsordenen, har jeg lyst til å gjøre Slagsvold Vedum oppmerksom på at denne regjeringen tar sikkerhet og beredskap på alvor. Som tidligere landbruksminister burde han være klar over hva som er sektoransvaret som landbruks- og matministeren har innenfor eget felt, så jeg er forundret over den merkelige tiraden han innledet med i stad. Jeg synes dette var nødvendig å si, siden presidenten tillot dette helt ubegrunnede, overraskende og innsiktsløse angrepet.

Så til det gode spørsmålet fra representanten Klinge. Politiet på Gardermoen opplyser at den aktuelle presseomtalen ikke gir et korrekt bilde av situasjonen. Det er riktig at politiet som utfører personkontroll ved grensestasjonene, ikke har tilgang på tekniske hjelpemidler som automatisk varsler at et pass er forfalsket eller på annen måte ikke tilhører vedkommende reisende, men det er klare regler og prosedyrer for hvordan grensekontrollørene skal utføre dokumentkontroll for å oppdage uregelmessigheter ved reisedokumentene. Da er det viktig å skille mellom det som er Schengen-land, og det som er non-Schengen-land.

Ved reiser til og fra destinasjoner utenfor Schengen-området utføres det jevnlig personkontroller. Ved reiser innenfor Schengen-området, utføres det som kjent ikke systematisk kontroll. Her er det transportselskapet som egentlig sjekker den reisendes identitetspapirer.

Reisende til og fra non-Schengen-destinasjoner skal undersøkes grundig og undergis en skikkelig kontroll, som innebærer at pass og andre reisedokumenter sjekkes for ekthet og gyldighet. Pass som presenteres av statsborgere utenfor Schengen-området, skal sjekkes bl.a. mot Schengens informasjonssystemer, som inneholder meldinger om stjålne pass. Dokumentene kontrolleres også visuelt, i tillegg til at politiet stiller oppfølgende spørsmål for å avklare om det er mistenkeligheter rundt reisedokumentet.

Pass som tilhører borgere av Schengen-land, skal også undersøkes for å avdekke mulige irregulariteter. Ved mulig mistanke skal dokumentet undersøkes videre via tekniske hjelpemidler eller relevant registersjekk for å avsløre eventuelle forfalskninger eller ugyldighet. Passkontrolløren skal alltid ha oppmerksomhet rettet mot å sikre at den reisende er korrekt innehaver av passet.

Ved mulig mistanke om at så ikke er tilfellet, skal vedkommende tas til side for ytterligere granskning. Gardermoen politistasjon har dokumentgranskere i tjenesten som bistår ved slike tilfeller. Det er adgang til å foreta stikkprøver av reisedokumenter fra Schengen-borgere, hvor undersøkelserne er tilsvarende de som benyttes for ikke-Schengen-borgere. Norsk politi gjennomfører på denne måten et kontrollregime som oppfyller internasjonale krav til grensekontroll, og kravene til flysikkerhet og avverging av kriminalitet står sentralt.

Jenny Klinge (Sp) [13:05:07]: Eg takkar statsråden for svaret.

Det å reise over landegrensa utan å måtte vise pass blir ofte framstilt som ei friheit, men friheit for kven, kan vi gjerne spørje oss.

Aldri før har fleire vorte tvangsutsende frå Noreg, men stadig ser vi at folk kjem tilbake. Dette er ofte personar som har utført kriminalitet i Noreg tidlegare. Med gode system der folk effektivt kunne ha vorte stoppa på grensa, kunne vi spart politiet for mykje ressurskrevjande arbeid, og eg vil understreke at det hjelper svært lite å tvangsreturnere mange, når vi ikkje tettare hola i den andre enden.

Eg har eigentleg to spørsmål her. Eg vil gjerne vite om justisministeren tykkjer det ville ha vore nyttig for å unngå problemet med at folk kjem tilbake, at vi i større grad kunne ha brukt passkontroll som et verkemiddel – om han vil ta initiativ til at det blir gjort innanfor dei rammene vi har. Eg vil også spørje justisministeren om han er komfortabel med at Schengen-avtalen – slik som avtalen er ved at vi ikkje kan ha personkontroll systematisk for folk som reiser innanfor Schengen-land – forhindrar oss frå å kunne førebyggje mobil organisert og alvorleg kriminalitet.

Statsråd Anders Anundsen [13:06:19]: Det skal godt la seg gjøre å svare utfyllende på de to spørsmålene på ett minutt.

Schengen-avtalen har mange store fordeler ved seg, men den har også en del ulemper. For å kompensere for noen av disse ulempene, f.eks. knyttet til returspørsmålet, som representanten Klinge tar opp, har vi vært opptatt av – det var også den forrige regjeringen opptatt av – at straffenivået for å bryte innreiseforbudet etter utvisning økes vesentlig. Vi har nå begynt å få dommer basert på det nye lovverket, som viser at de som tas for ulovlig innreise til Norge, straffes ganske hardt. Det er ett tiltak som kompenserer for én av ulempene ved Schengen-området. Men fordelene ved å kunne reise passfritt innenfor Schengen-området er veldig stor for de aller, aller fleste av oss, selv om det også gir oss en del særskilte utfordringer. Det å innføre passkontroll innenfor Schengen-området rommer ikke Schengen-avtalen noen mulighet for, med mindre det er helt ekstraordinære og spesielle tiltakssituasjoner. Vi er nok ikke der i dag at vi kan påberope oss det.

Jenny Klinge (Sp) [13:07:21]: Eg var i London i fjor, som mange andre nordmenn også ofte er, og eg tykte ikkje det var noko stort overgrep å måtte dra fram passet og vise det. Det gikk kjapt og var enkelt, så eg trur heller ikkje det ville vere noko stort problem om ein hadde gjort det elles mellom Schengen-land.

Det at personar kan reise mellom land med falsk identitet og stole pass, er eit stort problem, både for sikkerheita for eigen del og av omsyn til å kunne førebyggje kriminalitet. På flyplassar bør ein kunne forvente at slikt blir fanga opp, uavhengig av om ein reiser innanfor eller utanfor Schengen-området.

Underteikna er kjend med at Politidirektoratet har sett i gang eit prøveprosjekt på Gardermoen med automatisk passkontroll, der det blir sjekka om eigaren av passet samsvarer med personen som bruker det. Vil justisministeren sørge for at dette blir ei fast ordning, og at slike system også blir etablerte på andre flyplassar i Noreg?

Statsråd Anders Anundsen [13:08:15]: Jeg er enig med representanten Klinge i at det ikke er noe overgrep å måtte ta frem passet når en skal reise inn i et land utenfor Schengen, men det representanten legger til grunn, er en fundamental kritikk av Schengen-avtalen. Den er vedtatt i Stortinget. Denne regjeringen forholder seg til at vi har Schengen-avtalen, og det vi gjør, er derfor å holde oss innenfor rammene av Schengen-avtalen. Det betyr også at vi kan gjennomføre tiltak for å bli enda bedre på yttergrensekontrollen, altså kontrollen av dem som er utenfor Schengen-området. Vi bidrar ikke minst internasjonalt for å sikre bl.a. søreuropeiske land et bedre og mer effektivt system som kan bidra til å løse en del av de negative sidene som en også får av en avtale som skal ivareta friheten til folk flest.

Jeg tror ikke at det er rom for å gjennomføre det representanten Klinge egentlig ønsker, nemlig passkontroll for alle som vil inn i Norge. Vi må heller gjennomføre nødvendige tiltak for å kompensere for de ulempene passfriheten innenfor Schengen medfører, samtidig som vi andre nyter godene av denne passfriheten.

Spørsmål 16

Marit Arnstad (Sp) [13:09:27]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Statsråden sier til Nationen 1. november 2013 at «alle godkjente skogsbilveier skal være søkegode for tilskudd». Ifølge regjeringsplattformen skal Inngrepsfrie naturområder (INON) utvikles som verktøy i arealpolitikken. INON og praktiseringen av det vil være utfordrende for videre bygging av skogsbilveier.

Vil statsråden endre forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket slik at alle søknader om tilskudd til skogsbilveier blir vurdert ved tildelingen av midler?»

Statsråd Sylvi Listhaug [13:10:08]: Den forskriftsendringen som etterspørres av representanten Arnstad, er under arbeid i departementet og vil om kort tid bli sendt på høring sammen med høring om ny landbruksveiforskrift. Denne endringen vil gjøre det lettere å få til et hensiktsmessig skogsveinett som grunnlag for et aktivt og bærekraftig skogbruk.

Så svaret på spørsmålet fra representanten Arnstad er – ja.

Marit Arnstad (Sp) [13:10:36]: Det synes jeg er svært positivt, og jeg antar at det betyr at andre ledd i § 5 om tilskudd til vegbygging, som i dag betyr at man rett og slett forhåndsuttar alle permanente veger som ligger nærmere villmarkspregede områder enn fem kilometer, blir tatt ut av forskriften. Hvis man tar vekk det leddet fra § 5, er det svært bra og svært viktig.

Neste spørsmål er da: Når vil det skje? Søknadsrunden når det gjelder skogsbilveger, er nå i løpet av forsommeren. Vil forskriftsendringen kunne tre i kraft slik at alle skogsbilveger vil være søkbare til den runden som finner sted i løpet av sommeren?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:11:21]: Dette er en forskriftsendring som jeg vet det er jobbet med ganske lenge i departementet også før denne nye regjeringen tiltrådte. Jeg håper at vi skal få den på plass før det, men det kan jeg ikke garantere. Det jeg i alle fall skal garantere, er at jeg skal gjøre alt jeg kan for å få den ut så fort som mulig.

Jeg er veldig glad for at vi i årets budsjett har fått til en satsing på skogsbilveier som innebærer en 30 pst. økning fra 2013, og som vil gjøre at vi kan hente ut mer av de ressursene som står og vokser, som våre forfedre har plantet, og som kan gi oss grunnlag for vekst og arbeidsplasser i distriktene.

Marit Arnstad (Sp) [13:12:04]: Jeg tror nok ikke statsråden og jeg er særlig uenige om behovet for bygging av skogsbilveger som sådan, men jeg synes det er svært viktig at man prøver å få gjennomført denne forskriftsendringen så raskt som mulig. I et fylke som Nord-Trøndelag, som jeg kommer fra, ligger 65 pst. av all hogstmoden skog i såkalte villmarkspregede områder, og risikerer da ikke å

få støtte til skogsbilvegtiltak hvis ikke forskriften endres. Jeg håper at statsråden vil sette fart i arbeidet, sånn at endringen blir klar til søknadsrunden for skogsbilveger i løpet av sommeren.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:12:40]: Etter regjeringsskiftet har vi satt fart i dette arbeidet, og vi skal prøve å gjøre dette så raskt som mulig og få ut denne endringen så raskt som overhodet mulig.

Spørsmål 17

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:12:56]: «Styret i Veterinærinstituttet vedtok nylig å legge ned virksomheten i Tromsø. De legger opp til at all virksomhet for landdyr i de tre nordligste fylkene skal ivaretas av enheter utenfor landsdelen. Dette medfører at all diagnostikk og rådgivning i «grønn sektor» (landdyr), all beredskap på listeførte sykdommer, og all forskning innenfor «grønn sektor» forsvinner ut av Nord-Norge. Dette er en dramatisk svekkelse av beredskapen i nord som vil kunne få dramatiske konsekvenser.

Hva vil statsråden gjøre?»

Statsråd Sylvi Listhaug [13:13:42]: Jeg er opptatt av trygg mat, god dyrehelse og god dyrevelferd. Veterinærinstituttet har en viktig rolle i å oppnå dette. Veterinærinstituttet er en viktig kunnskapsleverandør for myndighetene når det gjelder sykdommer hos fisk og landdyr og sykdom som smitter mellom dyr og mennesker. Veterinærinstituttet bidrar også i forebygging og håndtering av hendelser som skyldes smittestoffer og andre helseskadelige stoffer i fôr og mat. Landbruks- og matdepartementet har i tildelingsbrevet til Veterinærinstituttet bedt om at det legges vekt på å videreutvikle organisasjonen. Arbeidsprosesser skal effektiviseres, og den totale kompetansen skal utvikles og utnyttes enda bedre. Instituttet skal styrke beredskapsevnen innenfor biotrygghet.

Veterinærinstituttet har sitt hovedkontor i Oslo og har regionale laboratorier i Sandnes, Bergen, Trondheim, Harstad og Tromsø. Hovedkontoret skal flyttes til Ås og samlokaliseres med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og andre landbruks- og matforskningsinstitutter.

Veterinærinstituttet har et eget styre. Styret er ansvarlig for å gjøre nødvendige tilpasninger avhengig av samfunnsutviklingen og endrede behov der de tar hensyn til helheten i oppgavefordeling og tiltak for å sikre en kostnads-effektiv og bærekraftig organisasjon. Som en del av dette arbeidet vil oppgavene ved de regionale enhetene kunne bli videreutviklet, redefinert og omstrukturert.

Veterinærinstituttet skal legge prinsipielt viktige saker fram for mitt departement. Jeg regner med å få styrets vurderinger og konklusjoner oversendt med det første. Jeg vil da sette meg grundig inn i saken og gjøre min vurdering. Jeg vil orientere Stortinget om saken på egnet måte.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:15:31]: Eg vil takke for svaret. I tildelingsbrevet som Landbruks- og matdepartementet sender til Veterinærinstituttet, er det mogleg for departementet å sørge for at alle landsdelar har ein beredskap når det gjeld veterinær. Den avgjerda som styret i Veterinærinstituttet har komme fram til, inneber at ein faktisk ikkje har nokon beredskap, ingen diagnostikk, i nord i det heile. Dette er i ei tid da klimaendringane, auka aktivitet i nord, auka samhandling med Russland, som har andre typar tradisjonar når det gjeld matsikkerheit, enn det vi har, og der vi også ser tilløp til dyr-menneske-smittsame sjukdommar, burde tilseie at ein skal byggje opp verksemda i nord.

Mitt spørsmål til landbruks- og matministeren er rett og slett: Vil ministeren ta i bruk moglegheita ein har i tildelingsbrevet til å sørge for at alle landsdelar har ein god beredskap når det gjeld veterinærtenester?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:16:35]: Når denne saken kommer på mitt bord, vil jeg i alle fall gå grundig inn i den og se på hvilke vurderinger som er gjort av Veterinærinstituttet. Jeg er opptatt av at vi skal ha et sterkt og godt fungerende veterinærinstitutt over hele landet. Så skal jeg selvfølgelig komme tilbake til Stortinget på egnet måte, slik at også Stortinget får ta stilling til saken. Dette er en prosess som er i gang. Jeg kan ikke konkludere før jeg har fått saken. Jeg vil bruke tid på å gå igjennom den først.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:17:04]: Eg er veldig glad for at ministeren vil gå med ope sinn inn i den diskusjonen. Det blei gjennomført ei utgreiing av den totale verksemda til Veterinærinstituttet. Blant anna gjekk ein igjennom dei forskjellige verksemdsområda, og der kom Tromsø-miljøet veldig sterkt ut. Så det å ta ut den landbaserte «grøne sektoren» frå nord vil få veldig uheldige konsekvensar i Nordland, Troms og Finnmark og på Svalbard, ikkje minst med dei framtidsperspektiva vi har for landsdelen. Eg vil sterkt oppfordre ministeren til å gå inn i denne saka med det i mente.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:17:50]: Jeg takker for de innspillene som representanten Fylkesnes har kommet med, og jeg vil ta dem med meg når jeg nå skal sette meg inn i saken og vurdere hva som er formålstjenlig å gjøre videre.

Sak nr. 3 [13:18:00]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møte heves? – Møtet er hevet.